

**Zihin Engelli Öğrencilere Atölye Ve Gerçek İş Ortamında Tekstil-
Paketleme İşinin Öğretim Sürecinin Betimlenmesi:**

Bir Eylem Araştırması

Program Kodu: 1002

Proje No: 113K453

Proje Yürütücüsü:

Fidan ÖZBEY

Araştırmacı: Prof. Dr. Atilla Cavkaytar

ARALIK - 2014

ANKARA

Önsöz

Bu projede ilk olarak Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi çalışması yapılmış ve sonuçları betimlenmiştir. Bu analizin sonuçlarına dayanarak belirlenen bir iş türü (Tekstil İşçiliği – Paketleme İşçisi) için Sakarya Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezinde atölye açılmıştır. Atölyede zihinsel yetersizliğe sahip üç öğrenciye öğretim yapılarak öğrencilerin, erkek gömleği paketleme işini % 100 düzeyde bağımsız olarak yapabilir düzeye ulaşmaları sağlanmıştır. Öğrenciler daha sonra gerçek iş ortamına -tekstil fabrikasına- yerleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından fabrikada iş başı eğitimi verilen öğrenciler, erkek gömleği paketleme işini gerçek iş ortamına genellemişler ve araştırmacı ortamdaki uzaklaştıktan sonra da bağımsız çalışabilir duruma gelmişlerdir.

Bu araştırma; Tübitak “Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu” tarafından 113K453 numaralı Hızlı Destek (1002) Projesi olarak desteklenmiştir.

İçindekiler

Önsöz.....	1
Özet.....	3
Abstract.....	3
1.GİRİŞ.....	3
2.AMAÇ.....	3
3.YÖNTEM.....	2
3.1.Bir odak alan tanımlama.....	2
3.2.Veri toplama.....	2
3.3.Verileri analiz etme ve yorumlama.....	3
3.4.Bir eylem planı geliştirme.....	3
4.BULGULAR.....	4
4.1.Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi bulguları.....	4
4.2.Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde iş gücü piyasa analizine dayalı atölye açma sürecine ilişkin bulgular.....	5
4.3.Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programının hazırlanması.....	6
4.4.Atölye ortamında zihinsel yetersizliğe sahip bireylere iş öğretimi sürecine ilişkin bulgular.....	7
4.5.Fabrikadaki iş başı eğitimine ilişkin bulgular.....	13
4.6.Geçerlik ve Güvenirlik bulguları.....	15
4.6.1.Uygulama güvenirlikleri (yoklama oturumları).....	15
4.6.2.Sosyal geçerlik bulguları.....	25
4.7.Atölye'nin Son Durumu.....	29
5.SONUÇ VE TARTIŞMA.....	29
EKLER.....	30
KAYNAKLAR.....	39
Çetinkaya E. 2012. Sakarya İşgücü Piyasası Analiz Çalışması. Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü: Sakarya.....	39
Köksal, A. 2010. Türkiye’de Engelli İstihdamı Ve Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.....	40
Meşhur, H.F. 2004. “Engellilerin çalışma yaşamına katılma gereği ve uygulanan istihdam politikalarının değerlendirilmesi”, Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153-375.....	40

Yalçın, B. 2007. Engelli Bireylerin İşgücü Piyasasına Katılım Sistemleri. Grundtvig 2 Öğrenme Ortaklığı Proje Raporu.....	40
Yılmaz, Z. 2004. “Çalışan özürülülerin iş yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve bunları etkileyen etmenler” Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153-375.....	40

Şekiller Listesi

Şekil 1. Eylem araştırmalarının diyalektik döngüsü (Mills, 2003, s. 19).....	2
Şekil 2. Sakarya ili işkur’a başvuru, açık işler ve işe yerleştirmeler kapsamında engellilerin durumu (13 şubat 2013, döküman, İŞKUR).....	4
Şekil 3. Sakarya il geneli sektörler itibarıyla açık iş oranları (nace rev. 2 avrupa topluluğunda ekonomik faaliyetlerin istatistiki sınıflaması, 13 şubat 2013, doküman, İŞKUR).....	4
Şekil 4. Sakarya ilinde personel temininde günlük çekilen iş türleri ve sektörel dağılımı (13 Şubat 2013, Doküman, İŞKUR).....	4
Şekil 5. Sakarya ili istihdamı zorunlu işyerlerinin sektörel dağılımı (NACE Rev. 2’ye Göre) (7 Mart 2013, Doküman, SATSO; 11 Mart 2013, Doküman , MÜSİAD).....	5
Şekil 6. İmalat sektöründe yer alan firmaların istihdam alanları açısından dağılımlarının sınıflandırılması (NACE Rev. 2’ye Göre).....	5
Şekil 7. 22 Mayıs 2013 atölyenin ilk görünümü.....	5
Şekil 8. 19 Eylül 2013 atölyenin boyanmış hali.....	6
Şekil 9. Atölye zeminine mineflo kaplanmadan önceki hali 13 Kasım 2013.....	6
Şekil 10. Atölye zeminine mineflo döşemesi yapılırken 22 Kasım 2013.....	6
Şekil 11. Masaların yerleştirilmesi 22 Kasım 2013.....	6
Şekil 12. Masaların yerleştirilmesi 22 Kasım 2013.....	6
Şekil 13. Malzemelerin dolaplara yerleştirilmesi.....	31
Şekil 14. Tübitak tarafından temin edilen kameranın yerleştirilmesi ve Okul yönetimi tarafından dolapların depreme karşı duvara sabitlenmesi.....	6

Şekil 15. Atölyede öğrencilerle yürütülen çalışmalar 21 şubat 2014 - 24 mart 2014.....	6
Şekil 16. Atölyede öğrencilerle yürütülen çalışmalar 3 nisan 2014- 14 Nisan 20146	
Şekil 17. Düğmeleme ve marka takma.....	13
Şekil 18. Yaka basma.....	13
Şekil 19. Yaka çemberi ve kelebek çember takma.....	13
Şekil 20. Katlama ve ütöleme.....	13
Şekil 21. Etiketleme ve jelatinleme.....	13
Şekil 22. İş başı eğitimi.....	14
Şekil 23. İş başı eğitimi.....	14
Şekil 24. İş başı eğitimi.....	14
Şekil 25. Ailelerle görüşme toplantısı.....	27

Tablolar Listesi

Tablo 1. Toplanan verilerin tür ve dağılımları.....	2
Tablo 2. Geçerlik komitesi toplantılarına ilişkin detaylı bilgiler.....	3
Tablo 3. Tez izleme komitesi toplantılarına ilişkin detaylı bilgiler.....	4
Tablo 4. Atölye uygulaması sürecine ilişkin detaylı bilgiler.....	7
Tablo 5. Fabrika uygulamasına ilişkin detaylı bilgiler.....	14
Tablo 6. Yoklama oturumları uygulama güvenilirliği verileri.....	15
Tablo 7. Öğretim oturumları uygulama güvenilirliği verileri.....	25

Özet

Bu araştırmada; zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere istihdam analizine dayalı mesleki becerilerin öğretim sürecinin betimlenmesi hedeflenmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır: a) Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi sonuçları nasıldır? b) Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde iş gücü piyasa analizine dayalı atölye açma süreci nasıl gerçekleşmektedir? c) Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programının öğeleri nelerdir? d) Atölye ortamında zihinsel yetersizliğe sahip bireylere iş öğretimine yönelik bir mesleki öğretim süreci nasıl gerçekleştirilmektedir? e) Zihinsel yetersizliğe sahip bireylere atölye ortamında iş öğretimine yönelik yapılan mesleki öğretimin gerçek iş ortamında desteği ile genelleme süreci nasıldır? Bu araştırma, eylem araştırması olarak desenlenmiştir. Araştırmada gözlem, görüşme, günlük, saha notu, görsel ve işitsel dokümanlar, toplantı tutanakları ve süreç ürünleri veri toplama tekniklerini oluşturmaktadır.

Bu araştırma ile ilk olarak Sakarya ili engellilere yönelik istihdam analizi sonuçları betimlenmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak; en yaygın sektör "imalat" ve en yaygın alt sektör ise "tekstil" olarak belirlenmiştir. Bu nedenle mesleki eğitim merkezinde bir tekstil-paketleme atölyesi açılmıştır. Bu atölyede uygulanmak üzere yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programı hazırlanmıştır. Bu program ile zihinsel yetersizliğe sahip üç öğrenciye erkek gömleği paketleme işi 2 aylık sürede öğretilmiştir. Erkek gömleği paketleme işi kapsamında a) düğmeleme ve marka takma; b) yaka basma ; c) yaka çemberi ve kelebek çember takma; d) katlama ve ütüleme; e) etiketleme ve jelatinleme olmak üzere toplam 5 beceri öğretilmiştir. Öğrencilerin tüm becerileri üç oturum ard arda % 100 düzeyinde bağımsız olarak yapabildiği gözlenmiştir. Atölye uygulaması sonrasında üç öğrenci gerçek iş ortamına, erkek gömleği üretim fabrikası paketleme bölümüne, yerleştirilmiş ve haftanın iki günü çalışarak 2 ay

üretime katılmışlardır. 2 ay atölye eğitimi ve 2 ay fabrikada “iş başı eğitimi” olmak üzere toplam 4 ay sonunda öğrenciler , tam bağımsız çalışabilir düzeye ulaşmışlardır. Ayrıca başlangıçta % 30 hata oranı ile ürünleri teslim ederken süreç sonunda bu oran % 4'e düşmüştür.

Abstract

This study aimed at describing the process of teaching vocational skills to students with intellectual disabilities based on employment analysis. To this end, an attempt was made to answer the following questions: a) What are the employment analysis results of the disabled in Sakarya Province? b) How is a workshop opened in a special education vocational training center based on employment analysis? c) What are the constituents of a vocational training programme based on competences? d) How is the vocational education process aimed at teaching a profession to the students with intellectual disabilities conducted in the workshop environment? e) To what degree do the students with intellectual disabilities gain relevant acquisitions from the vocational education process aimed at teaching a profession in the workshop environment? f) To what degree is a profession taught in the workshop environment performed by the students with intellectual disabilities fluently? g) What is the level and how is the process of generalizing the vocational education aimed at teaching a profession to the students with intellectual disabilities in the workshop environment to the real job environment? h) What problems do students encounter in the process of participating in production in the factory? What solutions are suggested for overcoming such problems?

The present study was an action research. Data collection techniques employed in the study were observation, interview, daily, field note, visual and auditory documents, meeting minutes, and process products.

In the current study, the results of the employment analysis related to the students with intellectual disabilities in Sakarya Province were described in the first place. Based on such results, it was seen that the most common sector was “manufacturing”, and the most common sub-sector was “textile”. Thus, a textile-packing workshop was opened in the special

education center. A vocational training programme based on competences was prepared to be implemented in this workshop. Within the framework of this programme, “packing male shirt” was taught to three students with intellectual disabilities incompetence in 2 months. Within the scope of this job (i.e. packing male shirt), the following 5 skills were taught: a) buttoning and branding; b) collar pressing ; c) putting in collar ring and collar butterfly; d) folding and ironing; e) labeling and gelatinizing. It was observed that the students were able to perform independently all of the above-mentioned skills with a success rate of one hundred percent for three successive sessions. At the end of the workshop practices, three students were placed in the packing department of a male shirt manufacturing factory (i.e. a real job environment), and they participated in producing by working two days a week. The students who were supported in the factory for 2 months turned out to be capable of working independently at the end of the process.

1. GİRİŞ

Türkiye Engelliler Araştırması (2013) verilerine göre ülkemizde 1.559.222 engelli birey mevcuttur. Bu bireylerin % 62'sinin işsiz olduğu belirtilmektedir. İŞKUR (Türkiye İş Kurumu) Türkiye geneli 2013 Nisan ayı engelliler için açık istihdam sayısı 11.543 iken, işe yerleştirme sayısı 3.696'dır. Aynı tarih itibari ile İŞKUR'a iş başvurusunda bulunan kayıtlı engelli sayısı ise 111.918'dir. Açık iş oranının yüksek olup, işe yerleştirilen engelli sayısının bu denli düşük olmasında mesleki eğitim hizmetlerinden kaynaklanan sorunların büyük payı olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde engelli bireylere yönelik mesleki eğitim hizmetleri yeterli düzeyde sağlanamamaktadır (Aktaş, C., Gergin, S., Kuz, T., Mutluoğlu, L., Uğurlu, B. & Yılmaz, Z., 2004; Aydınonat 2012; Başar, 2010; Eren, 2010; Grundvig Proje Raporu,2007; Gündoğdu, 2010; Hasırcıoğlu, 2006; Meşhur, 2004; Özdemir, 2008; Toplu, 2009; Yılmaz, 2004). Yılmaz (2004) engellilerin istihdam edilememelerinin ya da istihdam edilseler dahi, düşük ücretli, basit, uzmanlık gerektirmeyen işlerde istihdam edilmelerinin temel nedeninin mesleki eğitim yetersizliği olduğunu vurgulamaktadır. Grundvig Proje Raporu'na (2007) göre; ülkemizde eğitimci ve danışmanlardan oluşan bir katılımcı grubunun %72'si engellilere sunulan mesleki eğitimin onları, iş pazarında çalışmaya hazır hale getirmeye uygun olmadığını belirtmiştir.

Bazı araştırma bulguları, ülkemizde özel gereksinimli bireyleri mesleğe hazırlayan özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde yürütülen mesleki eğitim hizmetlerinin de yeterli düzeyde sağlanamadığını göstermektedir (Başar,2010; Grundvig Proje Raporu,2007; Gündoğdu,

2010; Gürsel ve diğ., 2007; Özdemir,2008). Gürsel, Ergenekon ve Batu (2007), yetersizliğe sahip öğrencilerin işe geçiş sürecine yönelik yaptıkları araştırmada ülkemiz eğitim sisteminde yetersizliği olan öğrencilerin işe geçişte yerleştirme öncesi ve sonrası sürecin yeterince iyi işlemediği, öğrencilere buldukları il'in iş gereksinimlerine yönelik mesleki eğitim verilmediği, özel eğitim mesleki eğitim merkezi öğretmenlerinin ifadelerine göre; bu merkezlerde öğretilen becerilerin çocukların temel bazı iş alışkanlıkları kazansalar da, mezun olduklarında bir iş edinmelerini sağlayacak beceriler olmadığı, okuldaki atölyelerin buldukları ildeki iş ihtiyaçlarına cevap verecek atölyeler olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca bu araştırmada okullarda atölyeler açılmadan önce il'in iş alanlarının incelenmesi ve ona göre atölyelerin açılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bir başka araştırmanın bulguları da benzer şekilde, özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde buldukları il' e yönelik iş gücü analizleri yapılmadığını, bu nedenle okullarda iş alanlarına yönelik olmayan beceriler öğretildiğini göstermektedir. Ebeveynler çocuklarının okulda yalnızca el becerisi kazandıklarını, iş ve meslek becerisi kazanmadıklarını ifade etmişlerdir. Okulda çocuklarının mesleğe yönelik hazırlanmalarının, hatta onlara staj ya da iş deneyimi imkânlarının sağlanmasının gerekliliğini vurgulamışlardır (Başar, 2010). Engellilerin mesleki eğitimi ve rehabilitasyonu alanında, karar mekanizmaları, uygulayıcılar / okullar ve iş piyasası arasındaki koordinasyonun yetersiz düzeyde olduğu belirtilmektedir (Grundvig Proje Raporu,2007).

Mesleki eğitim veren kurum ve merkezlerin bölgenin istihdam ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak mesleki ve teknik eğitim vermeleri gerekmektedir. Bu, mesleki ve teknik eğitimin bir ilkesidir (Doğan, 1983). Bu nedenle mesleki eğitim merkezlerinde atölye açmadan önce bulunulan bölgede iş gücü piyasa analizleri yapılarak, işgücü piyasasındaki ihtiyaçlar saptanmalı, işletmelerin engelli iş gücü ihtiyaçları belirlenmeli ve bu bilgiler doğrultusunda atölyeler veya meslek kursları açılmalıdır. Mesleki eğitim programları da bu doğrultuda hazırlanmalıdır. Bir başka deyişle mesleki eğitimde birincil amaç, istihdam odaklı iş anlayışı olmalıdır (Gündoğdu, 2010 ; Hasırcıoğlu, 2006; Köksal, 2010).

“Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Meslekî Ve Teknik Öğretim Okul Ve Kurumları Bölüm, Atölye Ve Laboratuvar Şefliklerine İlişkin Yönerge” ye göre okullarda atölye açılmadan önce açılması düşünülen atölye ile ilgili çevrenin o meslek alanındaki insan gücü ihtiyacı, meslek alanıyla ilgili olarak yörede ve ülke genelinde çalışan insan sayısı, yörede mevcut işletmeler, eğitim alacak öğrenci potansiyeli, okulun fiziksel kapasitesi, araç gereç ve makine – teçizat donanım durumu, gibi durumların dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak bu merkezlerde sunulan mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, işgücü piyasasında herhangi bir araştırma yapılmadan belirlenmektedir. Bu nedenle, engelli öğrenciler mesleki

eğitim ve rehabilitasyon olsa bile iş bulmada zorluk yaşamaktadır (Grundvig Proje Raporu, 2007). Bu noktada il'e yönelik iş gücü piyasaya araştırmaları ve istihdam analizlerinin önemi göze çarpmaktadır. İl bazında iş gücü ihtiyaç analizi yapılarak il'de hangi mesleklere ve becerilere ihtiyaç olduğunun belirlenmesi, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyaçlarının tespit edilmesi, işgücü piyasasına uygun aktif işgücü piyasası politikalarının planlanması, ve uygulanması açısından büyük önem taşımaktadır. Yerel işgücü piyasası ihtiyaçları bilinmeden ve doğru bilgilere sahip olmadan, gerek işe yerleştirme hizmetlerinin gerekse mesleki eğitim programlarının sağlıklı bir şekilde uygulanması mümkün değildir (etinkaya,2012).

Bu araştırmada, Sakarya il'ine yönelik olarak da engelliler için İş Gücü Piyasa Analizinin gerçekleştirilmesi ile Sakarya ili için engellilerin istihdam edilebileceği, yaygınlık oranı yüksek olan sektörlerin, kurum ve kuruluşların ve istihdam ihtiyaçlarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Böylelikle Sakarya ilinde engelli personel adaylarının yönlendirilip yerleştirilmesi için uygun sektör ve meslek dalları belirlenmesi ve engelli personel adaylarının mesleğe hazırlanma sürecine işık tutulması hedeflenmiştir. Ayrıca bu analiz sonucunda belirlenen 1 iş türü için Sakarya Mesleki Eğitim Merkezi'nde atölye açılması ve bu atölyede zihin engelli öğrencilere belirlenen iş türüne yönelik bir mesleki eğitim programı hazırlanarak iş ğretimi çalışmaları yürütülmesi ve son olarak da İş ğretimi sürecinden geçen zihin engelli öğrencilerin, gerçek iş ortamında "iş başı eğitimi" ile becerileri başka ortam ve materyallere genellemeleri ve neticede bağımsız çalışabilir düzeye ulaşmaları hedeflenmiştir.

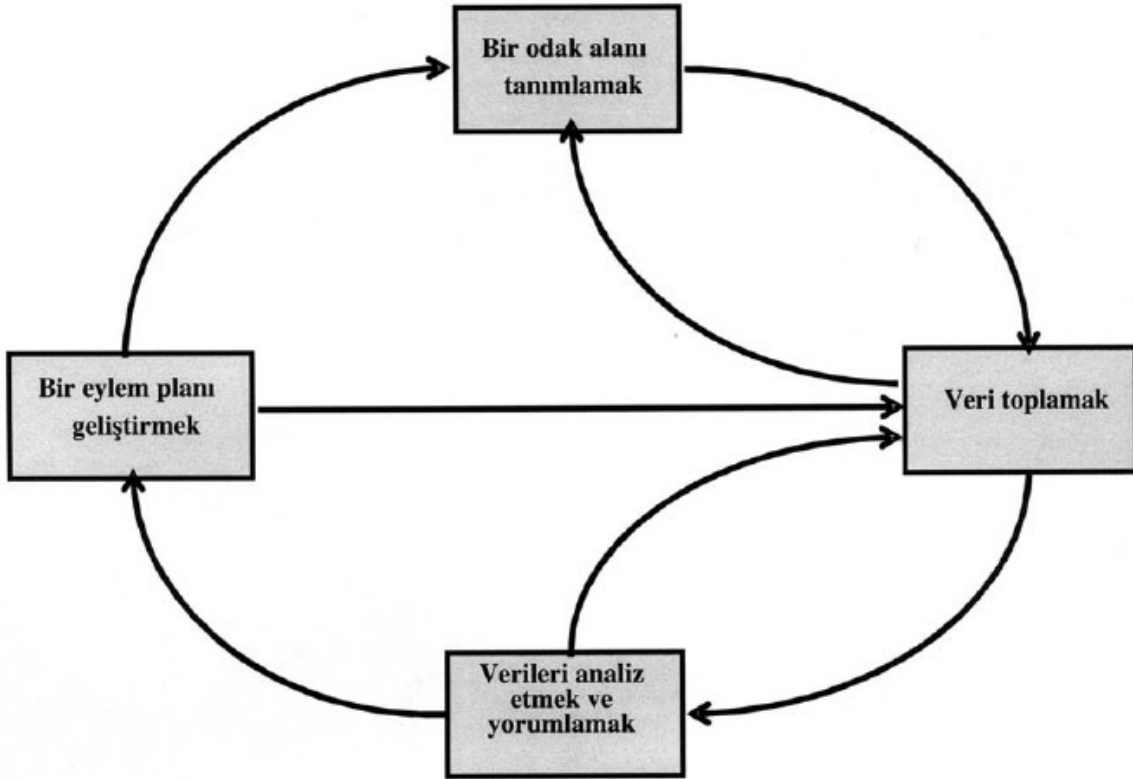
2. AMAÇ

Bu araştırmada; zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere istihdam analizine dayalı mesleki becerilerin ğretim sürecinin betimlenmesi hedeflenmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 2.1. Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi sonuçları nasıldır?
- 2.2. Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde iş gücü piyasaya analizine dayalı atölye açma süreci nasıl gerçekleşmektedir?
- 2.3. Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programının öğeleri nelerdir?
- 2.4. Atölye ortamında zihinsel yetersizliğe sahip bireylere iş öğretimine yönelik bir mesleki ğretim süreci nasıl gerçekleştirilmektedir?
- 2.5. Zihinsel yetersizliğe sahip bireylere atölye ortamında iş öğretimine yönelik yapılan mesleki öğretimin gerçek iş ortamında "iş başı eğitimi" desteği ile genelleme süreci nasıldır?

3. YÖNTEM

Bu araştırma, eylem araştırması olarak desenlenmiştir. Frost (2002), eylem araştırmasını bireylerin profesyonel uygulamalar doğrultusunda yürüttükleri inceleme ve eylemleri yansıttıkları sistematik bir süreç olarak tanımlamaktadır (Costello; 2007). Johnson (2005) ise, eylem araştırmasını, eylemlerin ya da öğretimin kalitesini anlamak ve artırmak için gerçek okul ve sınıflarda araştırma yapma süreci olarak tanımlamaktadır.

Şekil 1. Eylem araştırmalarının diyalektik döngüsü (Mills, 2003, s. 19).

Şekil 1'de eylem araştırmalarının döngüsü gösterilmektedir. Şekil 1'de ifade edilen bölümler gerçekleştirilen araştırma ile bağlantılı olarak aşağıda açıklanmaktadır.

3.1. Bir odak alan tanımlama

Bu aşamada araştırmacı, araştırmak için bir alan/konu belirler ve tam olarak ne çalışacağına karar verir (Mills, 2003; Mertler, 2006). Eylem araştırması, içinde bulunduğu ortamı anlamaya

ve geliştirmeye odaklıdır. Bu aşamada soru sormak, problemi tanımlamak çok önemlidir (Cavkaytar, 2009).

Bir odak alan tanımlama aşamasında Sakarya ilinde mesleki eğitim merkezindeki atölyelerin istihdam ihtiyaçlarını karşılayacak türde olmadığı, mesleki eğitim programlarının yetersiz olduğu , öğrenciler için iş başı eğitim desteği sağlanmadığı belirlenmiştir. Bu belirlenenlerden hareketle; a) Sakarya iline yönelik iş gücü piyasa analizini yapılması, b) bu analize dayanarak belirlenen iş türüne yönelik okulda bir atölye açılması, c) belirlenen iş türünün öğretimi için mesleki eğitim programının hazırlanması, d) öğrencilere belirlenen iş türünün atölyede öğretilmesi ve e) öğrencilerin, öğretilen iş türünü gerçek ortamda (gömlük fabrikasında) genellemelerinin sağlanması gibi alt amaçlara ulaşılmak hedeflenmiştir.

3.2. Veri toplama

Odak alanın belirlenmesinden sonraki aşama veri toplamadır. Eğitim ortamlarında gerçekteştirilen araştırma sürecinde okulda veya sınıfta olanların tam olarak anlaşılabilmesi ve sorunun çözümine yönelik daha geniş bir bakış açısı yaratmak için birçok farklı veriye gereksinim vardır. Eylem araştırmalarında veriler sistematik olarak çeşitli zamanlarda ve şekillerde toplanmaktadır. Süreç içinde bazı veri toplama tekniklerinden vazgeçilebilir veya yenileri eklenebilir. Verileri toplarken araştırmanın odaklarına dikkat edilmelidir. Araştırma sorularına, öğretim durumlarına ve araştırmacıya uyan veri toplama teknikleri kullanılabilir. Nitel veri toplama tekniklerinden yararlanılabildiği gibi nicel teknikler de kullanılabilir (Mertler, 2006; Mills, 2003, Uzuner, 2005). Araştırma sürecinin ayrıntılı ve bütüncül olarak betimlenmesine katkı sağlamak ve bulguları desteklemek için en azından üç farklı veri toplama tekniğinden yararlanmanın önemli olduğu belirtilmektedir (Mills,2003).

Johnson (2005), eylem araştırmasında kullanılan veri toplama tekniklerini şu şekilde sıralamaktadır: (1) günlük tutma, (2) resmi belgelerin incelenmesi, (3) saha notları-gözlemler, (4) görüşmeler, (5) öğrenci ve/veya öğretmen kontrol listeleri, (6) tutum ve sınıflama ölçekleri, (7) konferanslar (Bireysel ve küçük grup), (8) anketler, (9) öğrenci ürünleri ve raporları, (10) haritalar, grafikler, fotoğraflar ve filmler, (11) web siteleri ve elektronik postalar.

Bu araştırmada ise araştırmanın amacına hizmet edecek nitelikte, gereksinim duyulan veriler aşağıdaki tekniklerle toplanmıştır:

Gözlemler: araştırmacının gerçek iş ortamında yaptığı yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış alan gözlemleri ve atölyeye ve işyerine ilişkin fiziksel gözlem raporları.

Görüşmeler: araştırmacının fabrika yöneticisi, aileler, iş yeri koordinatör öğretmenleri ve istihdama yönelik dernek ve kuruluşlar ile yaptığı yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler.

Dokümanlar: araştırmacının, araştırma sürecinde tuttuğu saha notları ve yansıtıcı günlükler, öğrencilerin çalışma örnekleri (paketlenmiş gömlekler), öğretmenlerin hazırladığı ders planları, yıllık ve ünite planları, öğrencilerin raporları, ders devam kayıtları, öğrenci kişisel bilgi formları, pekiştireç belirleme listesi.

Görsel ve İşitsel Dökümanlar: öğrencilerin işi sergilerken performanslarını içeren video görüntüleri ve öğrencilerin çalışmalarının fotoğrafları. Atölye ve işyerlerine ilişkin kroki ve fotoğraflar.

Veri Kayıt Formları: öğretim oturumları veri kayıt formları, yoklama oturumları veri kayıt formları, uygulama güvenilirliği veri kayıt formları, kontrol listeleri.

Veri toplama süresince; Sakarya İş Ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR) , Sakarya Valiliği , Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası (SATSO) , Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) , Sakarya Mesleki Eğitim Merkezi , Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) kuruluşlarından elden doküman toplamak suretiyle veri toplanmıştır.

Araştırma sürecinde toplanan verilerin tür ve dağılımları tablo 1’de detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 1. Toplanan verilerin tür ve dağılımları

TOPLANAN VERİLERİN TÜR VE DAĞILIMLARI (Kasım 2014 İtibari ile)			
VERİ TÜRLERİ	SAYI	TOPLAM SÜRE	TOPLAM SAYFA SAYISI
Video Görüntüleri	510	3,067 dk. 33 sn.	
Ses Kayıtları	33	859 dk. 77 sn.	
Fotoğraflar	4692		
Geçerlik Komitesi Toplantı Tutanakları	15		179
Tez İzleme Kurulu Toplantı Tutanakları	4		72
Görüşme Dökümleri	20		105
Gözlemler	5		44
Günlükler	1		139
Mail Yazışmaları	86		
Nvivo Dökümleri			77

3.3. Verileri analiz etme ve yorumlama

Verilerin toplanması sırasında ve verilerin tamamının toplanmasından sonra araştırmacılar “Veriler ne anlama gelmektedir?” sorusunu sorarlar. Verilerin yorumlanması araştırmacının

topladığı verileri anlamlandırması ve araştırma sorularına yanıt aramasıdır (Uzuner, 2005). Eylem araştırmalarında toplanan verilerin analizi, araştırmaya konu olan uygulamanın ya da sürecin anlaşılmasını sağlar. Verilerin betimlenmesi ve alanyazın değerlendirmesi çerçevesinde araştırmacı birtakım yorumlara ulaşır ve araştırma problemine ilişkin öneriler ortaya koyar (Yıldırım ve şimşek, 2011).

Nitel araştırmaların temel özellikleri arasında verilerin çözümlenmesinin veri toplama sürecinde devam etmesi gelmektedir (Mertler, 2006). Döngünün bu aşamasında, toplanan verilerin anlamlandırılmasına odaklanılır. Verilerde görülenler belirlenir ve araştırma sürecinin ana temaları ve eğilimler ortaya çıkar. Bu çalışma, araştırmanın ilerideki veri toplama ve çözümlene sürecini de etkileyebilmektedir. Bu amaçla, haftalık olarak toplanan veriler, araştırma sürecinde araştırmacı tarafından çözümlenmiş ve belli aralıklarla araştırmacı tarafından belirlenen geçerlik komitesi ile gözden geçirilerek uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunlar, bu sorunların kaynakları ve çözümler önerileri ele alınmıştır.

Bu araştırmada verilerin analizinde aşağıdaki yol izlenmiştir:

- Veri toplama ve veri analizi eř zamanlı olarak gerçekteştirilmiştir.
- Elde edilen veriler düzenli olarak geçerlik komitesi ile birlikte tartışılarak incelenmiştir.
- Veri toplama ve analiz sürecindeki görüntü kayıtları düzenli olarak tutulmuştur.
- Tüm veri kaynaklarından alıntılar yapılmıştır.
- Veriler arasındaki tutarlılık kontrol edilmiştir.
- Araştırma verilerinden yazılı dokümanlar grafik ve tablolar yoluyla analiz edilmiştir.
- Gözlem, görüşme, günlük saha notu, görsel ve işitsel kayıtlar ise NVIVO programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3.4. Bir eylem planı geliştirme

Araştırma döngüsünün bu aşaması, toplanan verilerden ve ilgili kaynak taramalarından elde edilen bilgileri kullanarak değişiklik yaratmaya ve incelemeler yapmaya olanak sağlayan aşamadır. Uygulama sürecinin çözümlene ve yorumlama aşamasındaki değerlendirmeler işığında, gerekiyorsa yeni eylem planları oluşturulur. Eylem ve uygulama planı geliştirme, eylem araştırmasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu amaçla, haftalık olarak toplanan veriler,

araştırma sürecinde araştırmacı tarafından çözümlenmiş ve belli aralıklarla araştırmacı tarafından belirlenen geçerlik komitesi ile gözden geçirilerek uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunlar, bu sorunların kaynakları ve çözüm önerileri ele alınmıştır. Geçerlik komitesi toplantılarında uygulamada karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirilen çözüm önerilerinden eylem planları oluşturulmuş ve bu planlar problemlerin çözümü için uygulanmıştır. Araştırma sürecinde bu döngü (problemlerin belirlenmesi, geçerlik komitesinde tartışılması, çözüm önerileri geliştirilerek bu önerilerden eylem planları oluşturulması ve planların uygulanması aşamaları) uygulama bitene kadar sürdürülmüştür.

Araştırma sürecinde toplam 14 geçerlik komitesi toplantısı yapılmıştır. Bu toplantılara ilişkin detaylı bilgiler tablo 3 'de yer almaktadır. Bu toplantılar ; araştırma sürecinde karşılaşılan problemlerin tartışıldığı, bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirildiği ve bu çözüm önerilerinden eylem planlarının oluşturulduğu araştırma sürecine yön veren toplantılardır. Geçerlik komitesi toplantılarında konuşulanlar ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış, daha sonra bu kayıtlar word dosyalarına aktarılacak sureti ile yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen kayıtlar analiz edilerek tez izleme komitesi üyelerine periyodik olarak gönderilmiş ve komite üyelerinin görüş ve önerileri alınmıştır.

Tablo 2. Geçerlik komitesi toplantılarına ilişkin detaylı bilgiler

GEÇERLİK KOMİTESİ TOPLANTILARI					
Tolantı no:	Tarih:	Yer:	Katılımcılar:	Başlangıç Saati:	Toplam Süre:
1-	10 Eylül 2013	Sakarya Ün. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç. Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	62 dk.
2-	2 Ekim 2013	Sakarya Ün. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç. Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	13:30	40 dk. 50 sn.
3-	9 Ekim 2013	Sakarya Ün. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	23 dk.

4-	23 Ekim 2013	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:30	40 dk.
5-	13 Kasım 2013	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:10	33 dk.
6-	4 Aralık 2013	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:10	44 dk.
7-	25 Aralık 2013	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:30	35 dk.
8-	7 Ocak 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:30	43 dk.
9-	19 Şubat 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	53 dk.
10-	5 Mart 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	31 dk.
11-	15 Mart 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	27 dk.
12-	9 Nisan 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna Kaplan - Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç - Araştırmacı	15:00	27 dk.
13-	30 Nisan 2014	Sakarya Ünv. Eğt. Fak. Dekanlık Toplantı Salonu	- Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç Aslan - Yrd. Doç Dr. Aysun Öztuna	15:30	52 dk.

					Kaplan		
					- Öğr. Gör. Canan Sola Özgüç		
					- Araştırmacı		
14-	3	Haziran	Sakarya Ün. Eğt.		- Yrd. Doç . Dr. Aysun Öztuna	17:00	43 dk 12
	2014		Fak. Dekanlık Toplantı Salonu		Kaplan,		sn
					- Arş Gör. Canan Sola-Özgüç		

Toplam

Toplantı

Sayısı

14

Araştırma süresince 6 ayda bir gerçekleştirilen tez izleme komitesi toplantılarına ilişkin bilgilere de Tablo 2'de yer verilmiştir. Toplam 6 tez izleme komitesi toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. Tez izleme komitesi toplantılarına ilişkin detaylı bilgiler

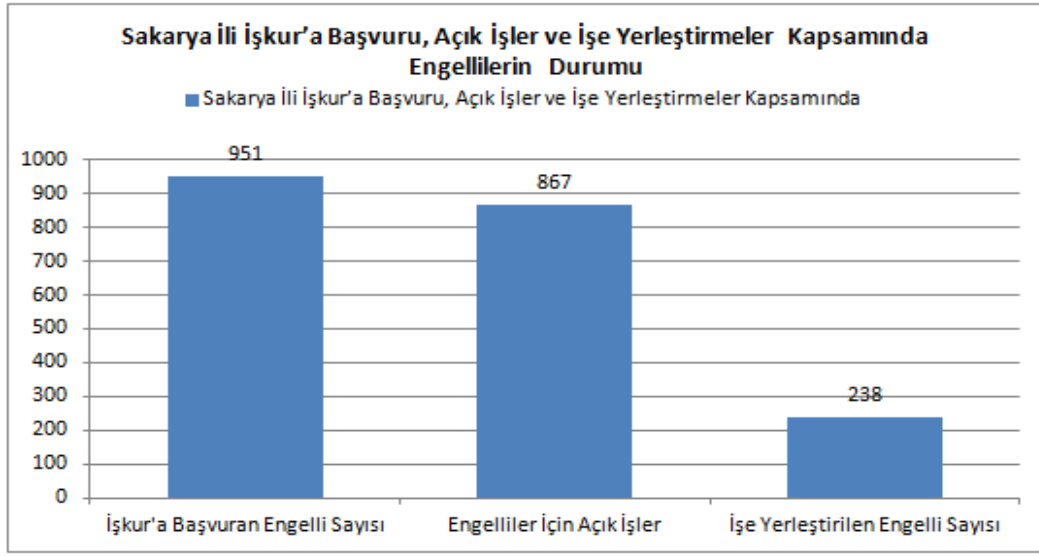
	TİK TARİHİ	DÖNEM	KATILIMCILAR
TİK 1	25 Temmuz 2012	2011-12/Bahar	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Doç. Dr. Cevriye Ergül Doç. Dr. Berrin Baydık Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu
TİK 2	22 Ocak 2013	2012-13/Güz	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu Doç. Dr. Cevriye Ergül
TİK 3	06 Haziran 2013	2012-13/Bahar	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Doç. Dr. Cevriye Ergül Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu
TİK 4	21 Kasım 2013	2013-14/Güz	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu Doç. Dr. Cevriye Ergül
TİK 5	22 Mayıs 2014	2013-14/Bahar	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Doç. Dr. Cevriye Ergül Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu
TİK 6	10 Kasım 2014	2014 - 15 Güz	Prof. Dr. Atilla Cavkaytar Yrd. Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu Doç. Dr. Cevriye Ergül

4. BULGULAR

4.1. Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi bulguları

İş gücü piyasa analizi için gerekli olan veriler çeşitli kurum ve kuruluşlardan toplanmıştır. Bu kurum ve kuruluşlar şu şekilde sıralanmaktadır: Sakarya İş Ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR), Sakarya Valiliği, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası (SATSO), Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA), Şehit Ali Borinli Mesleki Eğitim Merkezi, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Küçük ve Orta Ölçekli Sanayii Geliştirme ve Destekleme Başkanlığı (KOSGEB).

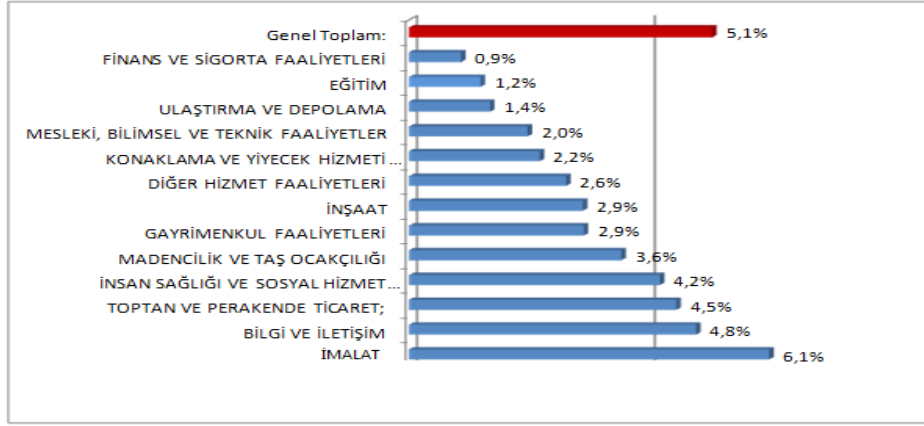
İş gücü piyasa analizi için öncelikle Sakarya ili İŞKUR'daki açık iş istatistikleri ile, işe başvuran ve işe yerleştirilen engelli istatistikleri ile ilgili bilgiler elde edilip grafiğe aktarılmıştır.

Şekil 2. Sakarya ili işkur'a başvuru, açık işler ve işe yerleştirmeler kapsamında engellilerin durumu (13 şubat 2013, döküman, İŞKUR)

Grafik 1'de görüldüğü gibi Sakarya ilinde engelliler için açık iş istatistikleri ile işe başvuran engelli sayıları birbirine yakın oranda olmasına rağmen, işe yerleştirilen engelli sayısının düşük olması dikkat çekmektedir.

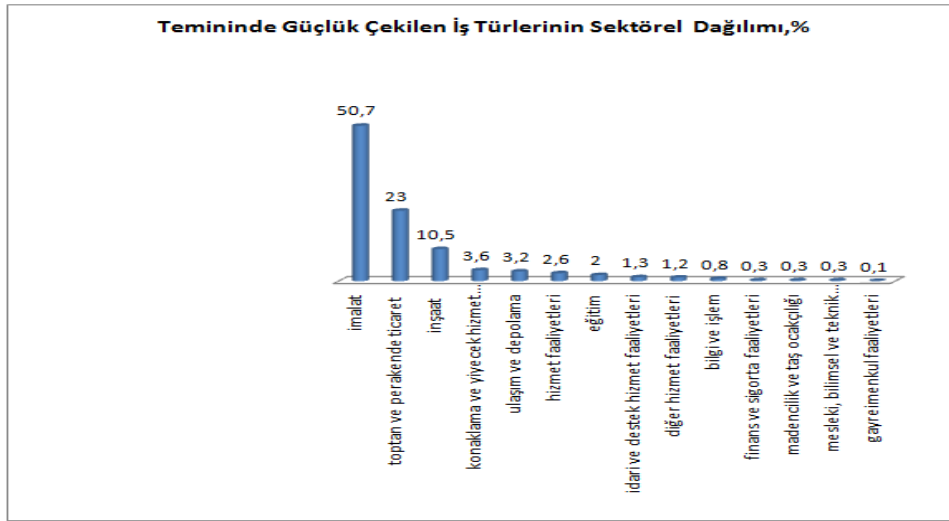
Sakarya il geneli için istihdam açığı olan iş yerlerinin sektörel dağılımlarına gereksinim duyulmuş ve İŞKUR'dan elde edilen veriler grafiğe aktarılmıştır.

Şekil 3. Sakarya il geneli sektörler itibarıyla açık iş oranları (nace rev. 2 avrupa topluluğunda ekonomik faaliyetlerin istatistikî sınıflaması, 13 şubat 2013, doküman, İŞKUR)

Grafikte görüldüğü gibi engelliler için açık iş oranı en yüksek sektör "imalat" sektörüdür.

Sakarya ilinde personel temininde güçlük çekilen iş türlerinin dağılımına bakıldığında ise yine "imalat" sektörünün personel temininde en çok güçlük çekilen sektör olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Sakarya ilinde personel temininde güçlük çekilen iş türleri ve sektörel dağılımı (13 Şubat 2013, Doküman, İŞKUR)

Türkiye’de 4857 sayılı İş Kanununa göre 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri %3 oranında engelli personel çalıştırmakla yükümlüdür. Elde edilen verilere göre Sakarya ilinde bu yükümlülüğe sahip iş yerlerinin sektörel dağılımları incelenmiştir. Grafik 4’te bu dağılıma yer verilmiştir.

Tekstil (Tekstil işçisi – Paketleme ve Etiketleme)

Bu araştırmada, mesleki eğitim merkezinde açılması planlanan atölye için imalat sektörlerinden “tekstil” sektörü çalışma alanı olarak seçilmiştir. Araştırmacı, açılacak atölyede tekstil alanından hangi iş türünün yapılacağına karar verme sürecinde 7 tekstil fabrikasını ziyaret etmiş fakat yalnız 2 tanesi için gözlem izni almıştır. Bu iki fabrikada yapılan kamera kayıtları gözlem formuna dökülmüş ve bu dökümler öğretilmesi hedeflenen iş türü için aşağıdaki kriterler açısından incelenmiştir.

- İş güvenliği riski taşımaması
- Uzun eğitimleri içeren (birkaç yıl) mesleki bilgi ve uzmanlık gerektirmemesi
- Çalışanı fiziksel olarak aşırı zorlayacak bir iş türü olmaması.

Bu kriterler göz önüne alınarak iş türünün tekstil-paketleme (erkek gömleği

paketleme) işi olmasına karar verilmiştir.

4.2. Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde iş gücü piyasaya analizine dayalı atölye açma sürecine ilişkin bulgular

İş gücü piyasaya analizine dayalı olarak belirlenen meslek türü tekstil'dir. Mesleki eğitim merkezinde açılması planlanan tekstil atölyesi Tübitak desteği ile açılmıştır. Atölye açma sürecinin aşamaları şu şekilde sıralanmaktadır:

Atölye için fiziksel veri toplanması:

Mesleki eğitim merkezinde açılması hedeflenen atölye girişimleri 22 Mayıs 2013 tarihinde başlatılmıştır. Araştırmacı hem okul hem de belirlenen atölye sınıfı için fiziksel veri toplamıştır. Bu veriler gözlem formuna aktarılmıştır.

2 katlı okulun arsa genişliği 3939 m² 'dir. Okulun giriş kapısı caddeye çıkmaktadır. Okul kapısı krem renge boyanmış çelik yapıdadır. Atölye okulun 2. Katında yer almaktadır (22 Mayıs 2013, Fiziksel Veri, Sayfa 1-6, Satır 1-12).

Araştırmacı atölye açılmak üzere belirlenen sınıfta yaptığı gözlem neticesinde gözlem verileri oluşturmuş sınıfın fotoğraflarını çekmiştir.

Şekil 7. 22 Mayıs 2013 atölyenin ilk görünümü

Sınıf, 3,5 X 4.90 büyüklüğünde, ve 3 metre yüksekliğinde bir oda. Ardiye gibi kullanılıyormuş. İçine sıralar, ders araçları ve artık malzeme ve materyalleri doldurmuşlar. Duvarlar boyasız, sıvası dökülüyor (22 Mayıs 2013, Fiziksel veri, Sayfa 1, Satır 8-12). Bir pencere var ancak oldukça büyük. Bu çok iyi, çünkü atölyelerin aydınlık olması gerekiyor. ama sınıftaki lamba yanmıyor (22 Mayıs 2013, Fiziksel veri, Sayfa 1, Satır 8-12). Sınıf okulun diğer sınıfları ile eşit ısıdaymış. Yani ısınma problemi yokmuş (22 Mayıs 2013, Fiziksel veri, Sayfa 1, Satır 14-16). Sınıfın baştan aşağı yenilenmesi gerekiyor. Önce malzemelerin boşaltılması, sınıfın temizlenmesi, duvar boyama, elektrik ve aydınlatma sisteminin kontrol edilmesi ve gerekirse yenilenmesi ve son olarak atölye malzemelerinin yerleştirilmesi. Bir de kilidin yenilenmesi gerekiyor. (22 Mayıs 2013, Sosyal veri, Sayfa 1, Satır 19-24).

Atölyenin temizlenmesi ve boyanması

Araştırmacı atölyenin temizlenmesi ve boyanması için görevlilerden yardım almıştır. Atölyenin duvarları açık tonda bir renge boyanmıştır.

Şekil 8. 19 Eylül 2013 atölyenin boyanmış hali

Atölye için zemin kaplaması yapılması

Araştırmacı yerlere mineflo kaplaması için görevli davet etmiş ve tüm zemini ahşap desenli mineflo ile kaplatmıştır.

Şekil 9. Atölye zeminine mineflo kaplanmadan önceki hali 13 Kasım 2013

Bir saat içerisinde tüm zemine mineflo döşendi. Atölyem zemin döşemesiyle resmen aydınlandı □ (22 Kasım 2013, Günlük, Sayfa, 60)

Şekil 10. Atölye zeminine mineflo döşemesi yapılırken 22 Kasım 2013

Masa ve dolapların yerleştirilmesi

Araştırmacı atölyede kullanılmak üzere gerekli olan masa ve dolapların siparişini vermiştir. Bu siparişler tamamlandığında atölyeye yerleştirilmiştir.

Şekil 11. Masaların yerleştirilmesi 22 Kasım 2013

Şekil 12. Masaların yerleştirilmesi 22 Kasım 2013

Malzemelerin getirilmesi

15 Ocak 2014 Tarihinde de Tübitak tarafından karşılanan paketleme malzemeleri araştırmacı tarafından atölyeye getirilmiştir.

Şekil 13. Malzemelerin dolaplara yerleştirilmesi

Araştırma sürecinde öğretme-öğrenme sürecinin kayıt altına alınması için kullanılacak olan kamera Tübitak tarafından temin edilmiştir. Bu kamera sınıfın pencere kenar köşesine yerleştirilmiştir.

31 Mart 2014 Tarihinde okul yönetimi tarafından atölye dolapları depreme karşı duvara sabitlenmiştir.

Şekil 14. Tübitak tarafından temin edilen kameranın yerleştirilmesi ve Okul yönetimi tarafından dolapların depreme karşı duvara sabitlenmesi

Öğretimin Başlatılması

Atölyede yapılan öğretim uygulamaları 2 ay sürdürülmüştür. Öğrenciler bu süreçte paketleme işinin 5 işlemini bağımsız olarak % 100 doğruluk oranında yapabilir duruma gelmişlerdir.

Şekil 15. Atölyede öğrencilerle yürütülen çalışmalar 21 şubat 2014 - 24 mart 2014

Şekil 16. Atölyede öğrencilerle yürütülen çalışmalar 3 nisan 2014- 14 Nisan 2014

4.3. Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programının hazırlanması

Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programı ;a) iş analizi, b) yeterliğe dayalı hedefler ve c) öğretim envanteri olmak üzere üç temel öğeden ve bunların alt öğelerinden oluşmaktadır.

İş Analizi

İş Tanımı: İş tanımlamasına esas olacak bilgilerin toplanmasında anket, günlük, gözlem ve görüşme gibi teknikler kullanılmaktadır (Konuk,2010 ; Sezgin, 2009). Bu tekniklerle iş tanımı kapsamında şu bilgilere ilişkin veriler toplanmaktadır: Kazandırılması hedeflenen mesleğin adı, meslek birim grubu, meslek kodu, mesleğin tanımı, mesleğe ait görevler, meslekte kullanılacak malzeme ve araç-gereçler, çalışma ortamı ve koşullarına ilişkin bilgiler, çalışma alanları ve iş bulma olanakları, işçi adayının nezaretinde çalışacağı meslek elemanına ilişkin bilgi, iş güvenliği riski ve buna yönelik alınan önlemler ve iş'in gerektirdiği işyeri kuralları.

İşlem Analizi:

İşlem, işin öğretilbilecek anlamlı bir parçasıdır. Bir işin ya da görevin yapılabilmesi için işlemlerin belirli bir sırada yapılması gerekmektedir (Sezgin, 2009). İşlem analizi sürecinde, her bir işlem yapılış sırası da göz önüne alınarak öğretilbilir unsurlara ayrıştırılmış ve bu suretle işlem analizi gerçekleştirilmiştir. Fabrikada alınan kamera kayıtlarının dökümü ve bu dökümlerin incelenmesi ve analiz edilmesi neticesinde Tekstil-paketleme işi 5 işlem'e ayrıştırılmıştır. Bunlar: a) düğmeleme ve marka takma, b) yaka basma, c) yaka çemberi ve kelebek çember takma, d) katlama ve ütöleme, e) etiketleme ve jelatinleme olarak sıralanmaktadır.

Tekstil İşçiliği (paketleme ve etiketleme) Yeterliğe Dayalı Hedefler

Yeterliğe dayalı hedeflerin belirlenmesi sürecinde farikada çalışan işçiler, şefler ve fabrika yöneticisi ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde bilişsel alana, duyuşsal alana ve devinsel alana ilişkin işçi adaylarının sahip olması gereken beceriler sorulmuş ve alınan yanıtlara göre her bir alana ilişkin hedef davranışlar hazırlanmıştır. Ayrıca milli eğitim bakanlığı tarafından hazırlanan mesleki ve teknik eğitim programları tekstil modülünde yer alan bilişsel, duyuşsal ve devinsel alan hedeflerinden de yararlanılmıştır.

- o *Yeterliğe Dayalı Bilişsel Alan Hedefleri* : tekstil paketleme işçisinin sahip olması gereken bilişsel alan hedef davranışları şu şekilde sıralanmaktadır. mesleğin tanımını yapma, işlem aşamalarını bilme, çalışma alanları ve iş bulma olanakları hakkında bilgi verme, iş arama ve iş başvurusu yapma hakkında bilgi sahibi olma, nezaretinde çalıştığı meslek elemanını bilme, kullandığı malzemeleri tanıma, iş esnasında her bir işlemde doğru araç gereç

- seçme, giysileri yazlık / kışlık olarak sınıflama, iş güvenliği önlemlerini bilme, tehlikeli bir durumda hangi ilk yardım tekniklerini uygulaması gerektiğini bilme.
- o *Yeterliğe Dayalı Duyuşsal Alan Hedefleri*: tekstil paketleme işçisinin sahip olması gereken duyuşsal alan hedef davranışları şu şekilde sıralanmaktadır: iş yeri kurallarına uymaya istekli olma, verilen bir görevi itiraz etmeden gereğine uygun olarak yapmak için istekli olma, diğer çalışanlarla olumlu etkileşim kurma, işini yapmada istekli olma, eleştiri ve değerlendirmelere açık olma, işyerinde karşılaşılan bir problemi çözmek için çaba gösterme, verilen bir işi belirli bir hızda yapma, öğrenci iş yerine ait araç gereç ve malzemelerin kullanımına özen gösterme, sorumluluk sahibi olma, temiz çalışma alışkanlığına sahip olma, iş yeri çalışma prensiplerine uyma, kendine güvenme, mesleki teknolojik gelişmeleri takip etme, zamanı iyi kullanma, ekiple işbirliği halinde çalışma becerisine sahip olma.
 - o *Yeterliğe Dayalı Devinsel (Psiko-Motor) Alan Hedefleri* : tekstil paketleme işçisinin sahip olması gereken devinsel alan hedef davranışları şu şekilde sıralanmaktadır: düğmeleme ve marka takma, yaka basma, yaka çemberi ve kelebek çember takma, katlama ve ütüleme, etiketleme ve jelatinleme

Öğretim Envanteri

Programda yer alan öğretim envanteri aşağıdaki öğeleri kapsamaktadır:

- Öğretim Yöntem ve Teknikleri
- Öğretim Süreci ve Değerlendirme Faaliyetleri
- Öğretiminde Kullanılacak Değerlendirme Araçları

4.4. Atölye ortamında zihinsel yetersizliğe sahip bireylere iş öğretimi sürecine ilişkin bulgular

Atölye uygulamalarında araştırmacı öğrencilerle haftanın üç günü ikişer saat çalışmıştır. Araştırmacı sürece önce ilk becerinin öğretimi ile başlamıştır. İlk beceride tüm denekler 3 oturum arda arda % 100 performans sergilendikten sonra ikinci beceriye geçilmiştir. Bu süreç, denekler tarafından tüm becerilerde 3 oturum % 100 performans sağlanana kadar devam etmiştir. Araştırmacı sınıfın köşesine tripot ile yerleştirdiği Sony marka HD kamera ile çalışmaların görüntü kaydını almıştır. Bu görüntü kayıtları haftalık düzenli olarak NVIVO 10 programı ile dökümleri yapılmıştır. Bu dökümlerden makro düzeyde analizler yapılarak geçerlik komitesi için veriler elde edilmiştir. Süreç döngüsü şu şekilde gerçekleştirilmiştir: Araştırmacı uygulama yaptıktan sonra görüntüleri nvivo programında dökümünü yapıp makro düzeyde analizini yapmıştır. Makro dökümlerden elde edilen

sorunlar, geçerlik komitesinde tartışılmış ve bu sorunlara eylem planları ile çözümler üretilmiştir. Bu planlar, bir sonraki uygulama haftasında uygulanmış ve sonuçları ile birlikte yeni karşılaşılan problemler sonraki geçerlik komitesinde tartışılmıştır. Bu şekilde tüm becerilerde ölçüt karşılanıncaya değin döngü devam etmiştir.

12 Şubat 2014 tarihinde başlatılan atölye uygulaması süreci 8 Mayıs 2014 tarihinde sona erdirilmiştir. Ancak kalıcılık verilerinin atölye ortamında toplanmasına halen devam edilmektedir. 13 Hafta ve 27 gün süren atölye uygulaması sürecine ilişkin detaylı bilgilere Tablo 7'de yer verilmiştir.

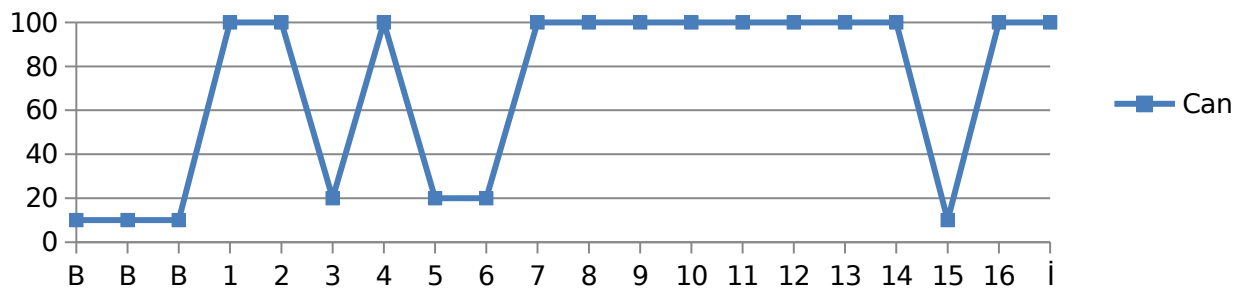
Tablo 4. Atölye uygulaması sürecine ilişkin detaylı bilgiler

ATÖLYE UYGULAMASI SÜRECİNE İLİŞKİN DETAYLI BİLGİLER							
Pilot	Uygulama	Tarih	Yer	Katılımcılar	Saat		
Günleri							
1.	Gün	12 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
2.	Gün	13 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine ,	10:50		
3.	Gün	14 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
4.	Gün	17 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
5.	Gün	20 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
6.	Gün	21 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
7.	Gün	24 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
8.	Gün	27 Şubat 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
9.	Gün	3 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
10.	Gün	6 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
11.	Gün	7 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
12.	Gün	10 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
13.	Gün	13 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
14.	Gün	14 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
15.	Gün	17 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
16.	Gün	20 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
17.	Gün	21 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
18.	Gün	24 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
19.	Gün	27 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-
			Tekstil Atölyesi	, Mine , Can	10:50		
20.	Gün	28 Mart 2014	Şehit Ali Borinli İş Okulu	Araştırmacı, Kameraman, Burcu	08:50		-

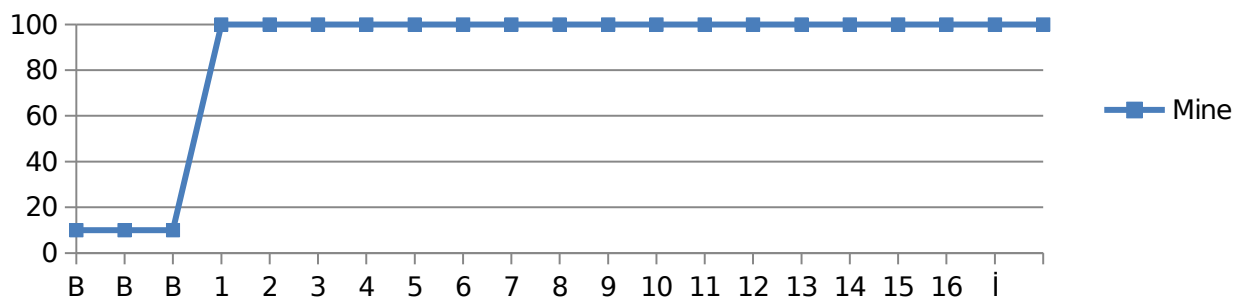
21.Gün	3 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
22.Gün	4 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
23.Gün	7 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
24.Gün	10 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
25.Gün	11 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
26.Gün	14 Nisan 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 08:50	-
27. Gün	8 Mayıs 2014	Tekstil Atölyesi Şehit Ali Borinli İş Okulu	, Mine , Can Araştırmacı, Kameraman, Burcu	10:50 09:00	-
Toplam	Hafta				
Sayısı:	13	Toplam Gün Sayısı:	27		

Tekstil - paketleme işi kapsamındaki beş farklı becerinin öğretildiği öğrencilerin yoklama oturumlarındaki performanslarına ilişkin verileri grafiklere aktarılarak yorumlanmıştır.

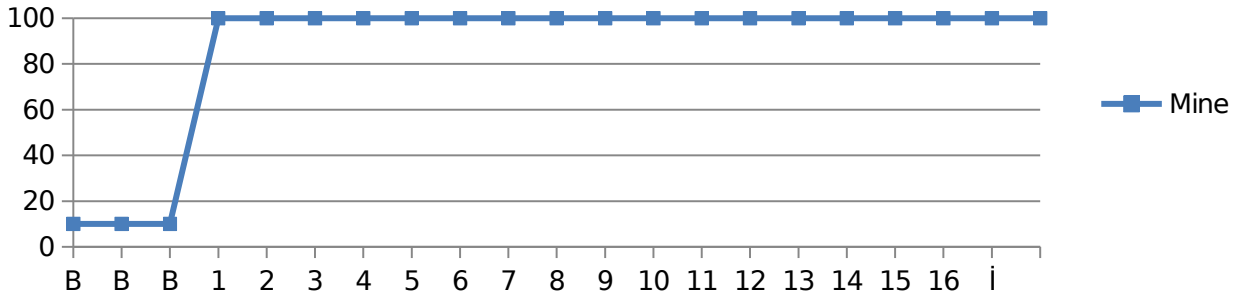
Can

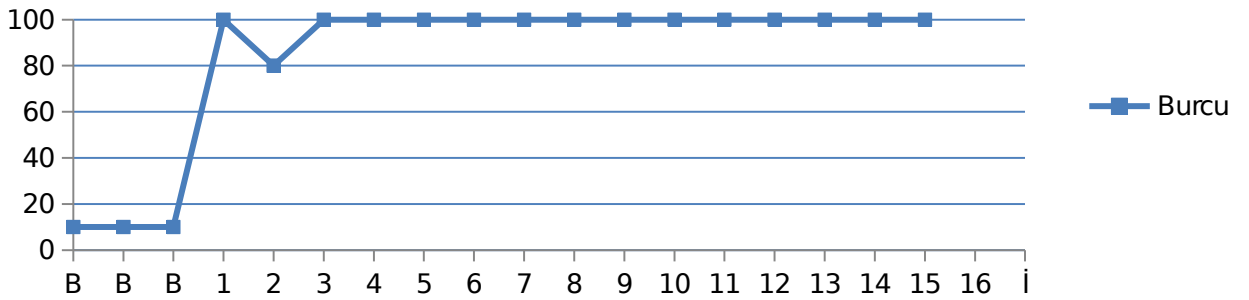
Mine

Mine

Burcu

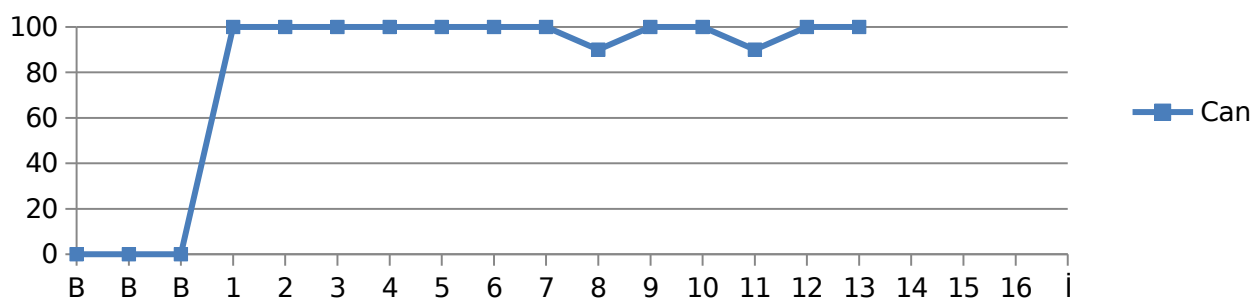

Şekil 17. Düğmeleme ve marka takma

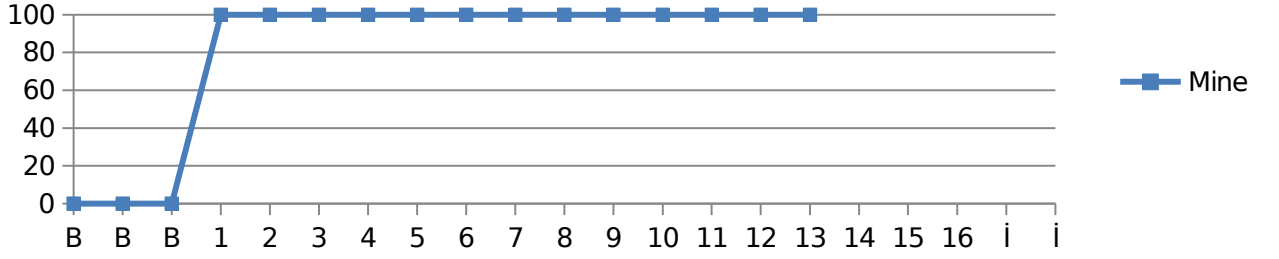
B:Başlama Düzeyi, **Sayılar:** Oturum Sayıları, **İ:** İzleme Oturumları

Tüm öğrencilerin düğmeleme ve marka takma becerisi için öğretim başlamadan önce yapılan değerlendirme oturumlarında başlama düzeyi verileri % 0 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerden Can 16, Mine 16, ve Burcu 13 öğretim oturumu sonucunda düğmeleme ve marka takma becerisinde % 100 düzeyinde doğru tepki oranına ulaşmıştır. Öğretim bittikten 3 hafta sonra da öğrenciler öğrendikleri bu beceriyi % 100 düzeyinde doğru tepki yüzdesiyle yerine getirmişlerdir.

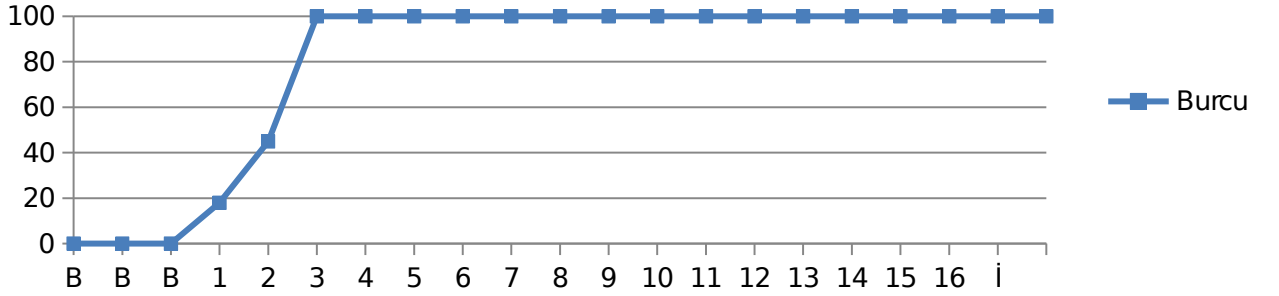
Can

Mine

Burcu

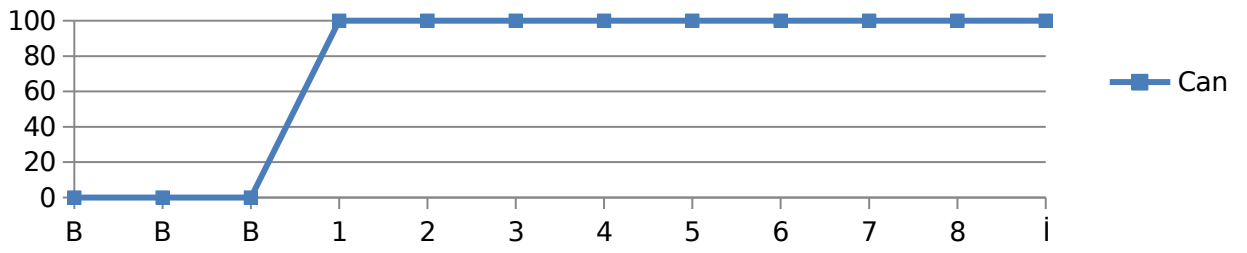

Şekil 18. Yaka basma

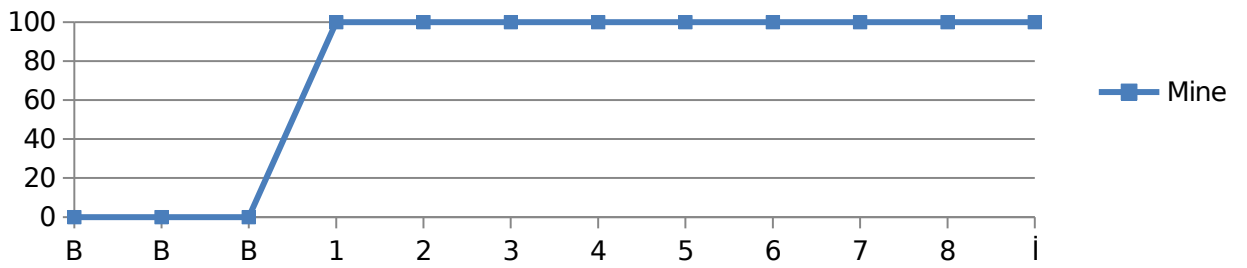
B:Başlama Düzeyi, **Sayılar:** Oturum Sayıları, **İ:** İzleme Oturumları

Tüm öğrencilerin yaka basma becerisi için öğretim başlamadan önce yapılan değerlendirme oturumlarında başlama düzeyi verileri % 0 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerden Can 12, Mine 11, ve Burcu 16 öğretim oturumu sonucunda yaka basma becerisinde % 100 düzeyinde doğru tepki oranına ulaşmıştır. Öğretim bittikten 3 hafta sonra da öğrenciler öğrendikleri bu beceriyi % 100 düzeyinde doğru tepki yüzdesiyle yerine getirmişlerdir.

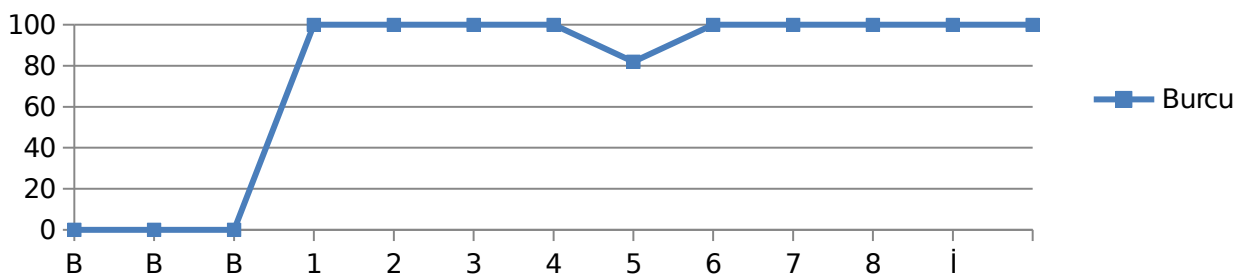
Can

Mine

Burcu

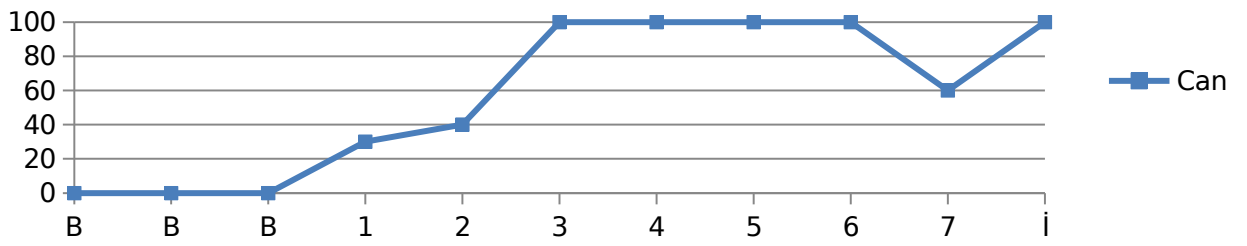

Şekil 19. Yaka çemberi ve kelebek çember takma

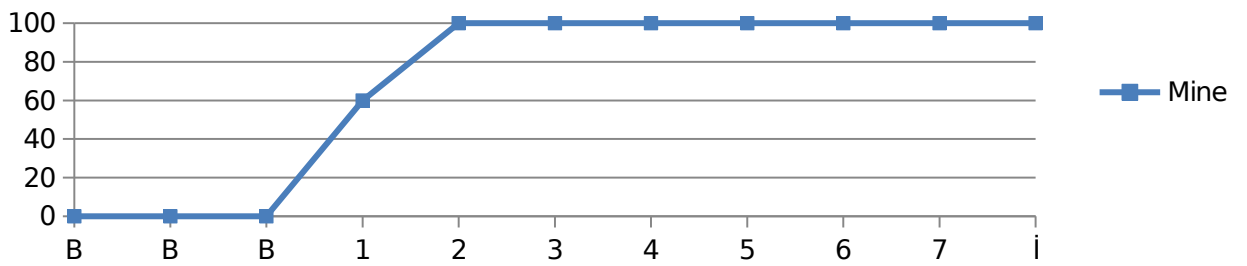
B:Başlama Düzeyi, **Sayılar:** Oturum Sayıları, **İ:** İzleme Oturumları

Tüm öğrencilerin yaka çemberi ve kelebek çember takma becerisi için öğretim başlamadan önce yapılan değerlendirme oturumlarında başlama düzeyi verileri % 0 düzeyinde olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerden Can 7, Mine 7, ve Burcu 8 öğretim oturumu sonucunda yaka çemberi ve kelebek çember takma becerisinde % 100 düzeyinde doğru tepki oranına ulaşmıştır. Öğretim bittikten 3 hafta sonra da öğrenciler öğrendikleri bu beceriyi % 100 düzeyinde doğru tepki yüzdesiyle yerine getirmişlerdir.

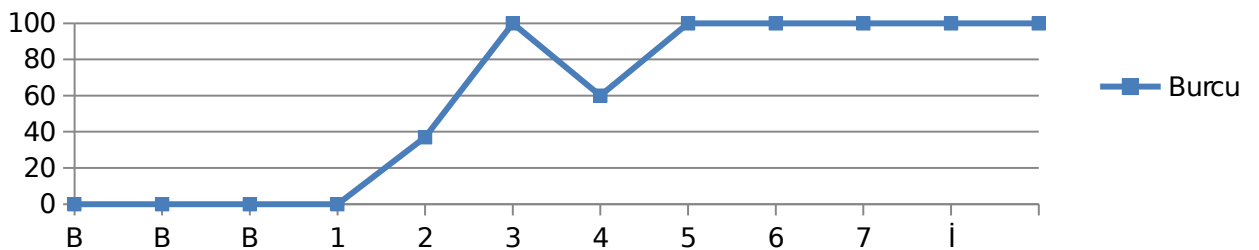
Can

Mine

Burcu

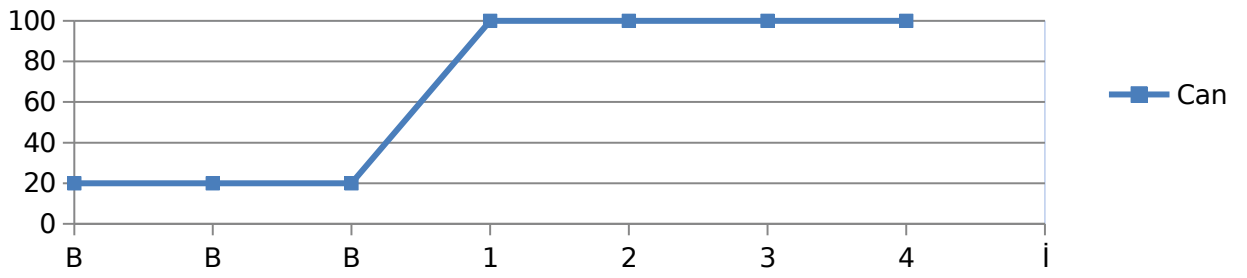

Şekil 20. Katlama ve ütöleme

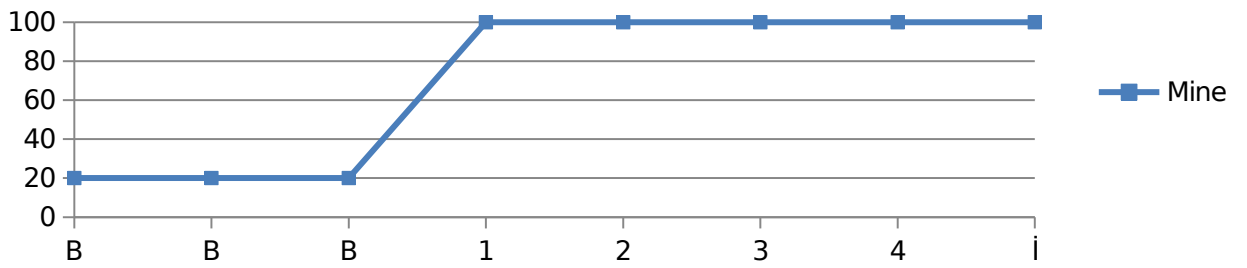
B:Başlama Düzeyi, **Sayılar:** Oturum Sayıları, **İ:** İzleme Oturumları

Tüm öğrencilerin katlama ve ütöleme becerisi için öğretim başlamadan önce yapılan değerlendirme oturumlarında başlama düzeyi verileri % 0 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerden Can 6, Mine 6, ve Burcu 7 öğretim oturumu sonucunda katlama ve ütöleme becerisinde % 100 düzeyinde doğru tepki oranına ulaşmıştır. Öğretim bittikten 3 hafta sonra da öğrenciler öğrendikleri bu beceriyi % 100 düzeyinde doğru tepki yüzdesiyle yerine getirmişlerdir.

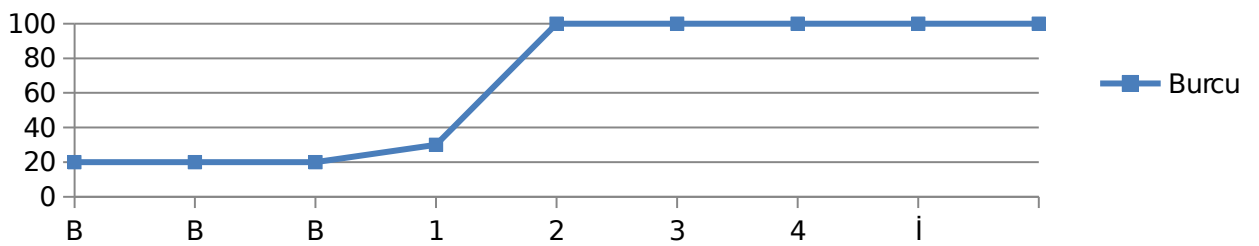
Can

Mine

Burcu

Şekil 21. Etiketleme ve jelatinleme

B:Başlama Düzeyi, **Sayılar:** Oturum Sayıları, **İ:** İzleme Oturumları

Tüm öğrencilerin etiketleme ve jelatinleme becerisi için öğretim başlamadan önce yapılan değerlendirme oturumlarında başlama düzeyi verileri % 0 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerden Can 3, Mine 4, ve Burcu 4 öğretim oturumu sonucunda etiketleme ve jelatinleme becerisinde % 100 düzeyinde doğru tepki oranına ulaşmıştır. Öğretim bittikten 3 hafta sonra da öğrenciler öğrendikleri bu beceriyi % 100 düzeyinde doğru tepki yüzdesiyle yerine getirmişlerdir.

4.5. Fabrikadaki iş başı eğitimine ilişkin bulgular

Fabrika uygulamasının ilk gününde , kalabalık ve yüksek ses tonu nedeniyle öğrenciler uyum sağlamakta oldukça güçlük çekmişlerdir. Fakat ikinci hafta bu uyum güçlüğü azalmaya başladığı gözlenmiştir (18 Nisan 2014, Günlük)

Şekil 22. İş başı eğitimi

Fabrika uygulamaları toplam 10 hafta sürdürülmüştür. Bu süreçte öğrenciler atölyede öğrendikleri 5 beceriyi fabrikada uygulamışlardır. Öğrenciler doğrudan seri üretimde çalıştırılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları becerileri fabrikadaki diğer çalışanlar ile aynı hızda yapmaları dikkat çekici bir bulgudur (25 Nisan 2014 , Günlük).

Şekil 23. İş başı eğitimi

Araştırmacı başlangıçta öğrencilerin yaptıkları ürünlerin % 30'unda hata yaptıklarını kayıt altına almıştır. Uygulamanın son günlerine doğru bu hata oranının oldukça düşük olduğu gözlenmiştir. Bölüm şefi son haftalarda öğrencilerin ürünlerini hiç kontrol etmeden kolilere yerleştirmiştir (12 Mayıs 2014, Günlük).

Şekil 24. İş başı eğitimi

Öğrenciler atölyede öğrendikleri becerilerin dışında fabrikada paketleme bölümünde yeni iki beceri daha öğrenmişlerdir. Meto temizleme ve şerit takma becerileri uygulamacı tarafından iş başı eğitimi kapsamında öğretilmiş ve öğrendikleri gün bu beceriler ile üretime katkı sağlamışlardır. Öğrencilerin öğrendikleri tüm becerileri farklı materyallere genelledikleri de gözlenmiştir (13 Haziran 2014). Fabrika uygulamaları 18 Nisan 2014 tarihinden 13 Haziran 2014 tarihine kadar devam etmiştir.

Tablo 5. Fabrika uygulamasına ilişkin detaylı bilgiler

FABRİKA UYGULAMASINA İLİŞKİN DETAYLI BİLGİLER					
	Tarih	Yer	Katılımcılar	Saat	
1.	18 Nisan 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-

2.	21 Nisan 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
3.	25 Nisan 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
4.	28 Nisan 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz,	09:00 11:30	-
5.	2 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
6.	5 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
7.	9 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
8.	12 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
9.	16 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
10.	23 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
11.	26 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
12.	30 Mayıs 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
13.	2 Haziran 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
14.	6 Haziran 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
15.	9 Haziran 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-
16.	13 Haziran 2014	Güvensoy Tekstil Fabrikası	Araştırmacı, Kameraman, Betül Gümüş, Merve Kızmaz, Cihangir Torlak	09:00 11:30	-

Toplam Hafta Sayısı: 10 Hafta

4.6. Geçerlik ve Güvenirlik bulguları

Bu araştırmada toplanan verilerin geçerlik ve güvenilirlik düzeylerini artırmak için araştırmacının gerçekleştirdiği çalışmalar şu şekilde sıralanmaktadır:

Araştırma sürecinde farklı veri kaynaklarından farklı veri türleri toplanmıştır. Okul personeli, işyeri personeli, aileler ve uzmanlar ile görüşme, iş yerinde gözlem, günlük, atölye ve işyerinde video kaydı, fotoğraf ve çeşitli dokümanlardan oluşan veriler elde edilmiştir. Araştırmanın durum saptama aşamasından itibaren ayrıntılı ve derinlemesine veri toplanmıştır. Sürece ilişkin ayrıntılı betimlemelere yer verilmiştir. Araştırmacı verileri toplarken ve analiz ederken olabildiğinde objektif davranmaya çaba göstermiştir. Eylem araştırmasının planlanması, yürütülmesi, verilerin toplanması, çalışma grubunun belirlenmesi, verilerin çözümlenmesi gibi tüm aşamalarda uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmacı ve geçerlik komitesi üyeleri ortalama 3 haftada bir toplantı yaparak sorunlar, çözüm önerileri, eylem planları hakkında görüşmüşlerdir. Araştırmacı durum saptama aşamasında sahada uzun süre gözlem , görüşme ve günlükler ile veri toplamış, araştırma ortamında yeterli süre bulunmuştur. Atölyede yapılacak olan öğretim çalışmaları için uygulama güvenilirliği ve gözlemciler arası güvenilirlik verileri toplanmıştır. Araştırmacı araştırmanın yürütülmesi süresince hem tez izleme komitesi ile hem de geçerlik komitesi ile verileri ve çözümlenmeleri paylaşmış, önerileri değerlendirmiştir. Araştırmacı Veri kaynaklarından doğrudan alıntılar yaparak bulguları düzenlemiştir. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen dijital ses kaydı dökümlerinin belli bir bölümü bir başka uzman tarafından dinlenerek kayıtların doğrulanması yapılmıştır. Aynı doğrulama işlemi, uygulama esnasında yapılan video çekimleri için de gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı fabrikada çekilen video kayıtlarından gömlek paketlenme işinin alt becerilerini ve beceri analizlerini hazırlamıştır. Yapılan bu beceri analizleri önce özel eğitim alanından iki uzmana okutturulmuş ve uzmanlar beceri analizini okurken videoda o beceriyi gerçekleştiren bir işçiyi izlemişlerdir. Uzmanların görüşlerine göre basamak ekleme, çıkarma ve basamak düzenleme yolu ile yeniden düzenlenmiştir. Bu beceri analizleri, fabrikada aynı işi yapan bölüm şefine gösterilmiş ve basamakların doğruluğunu teyit etmesi istenmiştir. Araştırma sürecinde yer alan kişi, ortam ve araştırma süreci ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Verilerin toplanma ve çözümlenme aşamalarının her aşaması açık bir biçimde betimlenmiş ve rapor edilmiştir. Araştırma sorularına yanıt niteliği taşıyan her veri kayıt altına alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde belirlenen temalar, kodlar veya kategoriler için belli sayıda video kayıtları başka bir uzmana izletilip güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Gözlem ve görüşme verilerinin güvenilirliği için iki farklı yol izlenmiştir. İlkinde, temaların oluşturulmasından sonra araştırmacı ve bir uzman tarafından rastgele seçilen üç kodlama dosyasının temalarını birbirinden bağımsız olarak oluşturmuşlardır. Ve elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. İkincisinde ise farklı kodlayıcıların aynı metni aynı şekilde kodlamaları yoluyla gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik hesaplaması: **“Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100”** formülü ile hesaplanmıştır. Geçerlik ve tez izleme kurulu toplantılarında veri kaybını önlemek amacıyla dijital ses kaydı yapılmış

ve bu verilerin daha sonra toplantı tutanağına dökümleri yapılmıştır. Bu tutanak her toplantı sonrası araştırmacı tarafından tez izleme kurulu üyelerine gönderilmiş , üyelerin görüşleri ve önerileri alınmıştır. Planlama ve araştırma süreci boyunca uzmanlarla belirli aralıklarla görüşülmüş ve izleme çalışmaları yapılmıştır (Geçerlik komitesi ve tez izleme komitesi).Araştırmacı tarafından düzenli olarak günlük tutulmuş ve geçirilen yaşantılar günlüğe aktarılmıştır. Doğru veri kaynaklarından yeterli veri elde edilmiştir. Video, resim, ve arşiv verileri gibi orijinal kaynaklara ulaşılmıştır. Eylem araştırmaları döngüsel araştırmalar olma özelliğine dayanarak verilerin toplanması ve analizi aynı anda gerçekleştirmiştir.

4.6.1.Uygulama güvenilirlikleri (yoklama oturumları)

Araştırmanın uygulama güvenilirlikleri yoklama oturumları için tamamlanmıştır. Fakat öğretim oturumları için uygulama güvenilirlikleri birkaç oturum için yapılmış ancak % 30'u henüz tamamlanmamıştır. Uygulama güvenirligi verileri Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümünde doktora yapmakta olan bir araştırma görevlisi tarafından toplanmaktadır.

Tablo 6. Yoklama oturumları uygulama güvenirligi verileri

YOKLAMA OTURUMLARI UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİLERİ					
BECERİ		VİDEO NO.	+	-	%
DÜĞMELEME VE MARKA TAKMA	YOKLAMA	1	22	1	% 95,65
		2	23	0	% 100
		3	23	0	% 100
		4	5	0	% 100
		5	23	0	% 100
		6	5	0	% 100
		7	23	0	% 100
		8	23	0	% 100
		9	23	0	% 100
		10	23	0	% 100
		11	5	0	% 100
YAKA BASMA	YOKLAMA	1	25	0	% 100
		2	25	0	% 100
		3	25	0	% 100
		4	25	0	% 100
		5	25	0	% 100
		6	25	0	% 100
		7	25	0	% 100
		8	25	0	% 100
YAKA ÇEMBERİ VE KELEBEK ÇEMBER TAKMA	YOKLAMA	1	37	0	% 100
		2	37	0	% 100
		3	37	0	% 100
		4	37	0	% 100
		5	37	0	% 100
		6	37	0	% 100
		7	37	0	% 100
KATLAMA VE ÜTÜLEME	YOKLAMA	1	31	2	% 93,93
		2	59	0	% 100
		3	59	0	% 100
		4	59	0	% 100
		5	5	0	% 100
		6	21	0	% 100
		7	59	0	% 100
		8	43	2	% 95,55

Zihinsel Yetersizliğe Sahip Öğrenciler İle Yapılan Bire Bir Görüşmeler

Öğrencilerin Kendi Atölye Deneyimleri Hakkındaki Görüşleri

Uygulamacı öğrenciler ile yaptığı bire bir görüşmelerde atölyedeki uygulamaları hatırlatarak, bugüne kadar atölyede yapılan bu çalışmalardan memnuniyetleri hakkında öğrencilerin görüşlerini istemiştir. Öğrencilerin atölye deneyimlerine yönelik yanıtları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Öğrencilerin özellikle atölye uygulamalarını fabrika uygulamalarına tercih etmeleri dikkat çekici bir bulgu olarak göze çarpmaktadır.

Soru	Burcu	Can	Mine
Atölye çalışmalarımızda gömlek paketleme işini öğrendiniz, bu seni mutlu etti mi?	"Mutluyum"	"Evet"	"evet hem de çok"
Burada (atölyede) çalışmak keyifli miydi?	"Evet"	"Keyifli"	"Mutlu oldum"
Neden keyifliydi atölyede çalışmak?	"daha az kişiyle daha güzel oluyordu"	"Yapmak zevkli"	"Hocam kendi ortamımız, tanımamız, yabancı yoktu."
	"Yani orada (fabrikada) müzik sesi patır patır"		
	"(atölyede) daha az kişiyle daha güzel oluyor"		
Atölye çalışmalarının sana ne gibi katkıları oldu?	"Burada (fabrikada) yaptıklarımızı orada görmüştük mesela orda da şey yaptık öyle"	"oldu"	"Hocam çok katkısı oldu"
			"Hocam (burada) öğrenmeden o fabrikaya gitseydik hiçbir şey yapamıyor olacaktık mesela"
			"Mesela katlamayı öğrendik, paketlemeyi yani (direk) oraya (fabrikaya) gitseydik jelâtinlemeyi nasıl takacağımız bilmiyor olacaktık"
Fabrikada mı çalışmak	-----	"Atölyede"	"Atölyede"

istersin yoksa atölyede mi?

Öğrencilerin Kendi Fabrika Deneyimleri Hakkındaki Görüşleri

Uygulamacı öğrencilerin fabrikadaki deneyimleri hakkında görüşlerini öğrenmek istemiştir. Bu amaçla öğrencilere bazı sorular yönelmiş ve aldığı yanıtları aşağıdaki tabloda özetlemiştir. Öğrenciler fabrikaya gittikleri ilk günü kötü bir deneyim olarak değerlendirmişler fakat zamanla alıştıklarını ve zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Soru	Burcu	Can	Mine
Fabrikaya gittiğimiz ilk günü hatırlıyor musun, nasıl bir gündü?	"Kötüydü"	"O gün gürültülü"	"Çok kötü bir gündü"
İlk gün seni rahatsız eden ne oldu fabrikada?	"Oradaki çocukların bize bakması.."	"Başka gürültülü"	"Hocam herkes bize bakıyordu sanki hiç insan görmemişler gibi dik dik hele o çocuklar hocam abiler var ya onlar" "Başka birde hani patron bağırıyordu ya orada korktuk" "hocam ne bileyim orada çok gürültü var. Ne bileyim alışamadım birde bizden büyük insanlar var."
Şimdi fabrikaya giderken neler hissediyorsun?	"Arık alıştık canım, kolay geliyor"	"İyi"	"şimdi daha rahatım, yani alıştım"
Fabrikada çalışmanın keyifli yanlarından bahsedebilir misin?	"Molalar keyifli... başka..." "çalışıp ortaya bir şeyler koymak" "Figenle (fabrikadaki engelli çalışan) tanışmak"	----- -----	Hiçbir şey yok hocam.

Öğrencilerin Tekstil – Paketleme İşinde Çalışma Hakkındaki Görüşleri

Uygulamacı öğrencilerin bu işi okuldan sonra da meslek olarak devam ettirmek istediklerini belirlemiştir. Ancak öğrencilerden Mine'nin aynı işi bir fabrika ortamında değil, bir mağazada yapmak istediğini belirtmesi dikkat çekici bir bulgu niteliğindedir. Ayrıca öğrencilerin fabrika deneyimlerinin kendilerine katkıları sorulduğunda verdikleri yanıt çarpıcı bir yanıt olarak görülmektedir. Öğrenciler fabrika deneyimlerinin kendilerine bir katkısı olmadığını; aksine kendilerinin fabrikaya katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu da, öğrencilerin özgüven duygularının olumlu yönde geliştiğini göstermektedir.

Soru	Burcu	Can	Mine
Peki, bu öğrendiğin işi bir meslek olarak okuldan sonra yapmak ister isin?	“Olur” “istiyorum”	“evet”	“böyle mağazalarda çalışmak isterim” “Evet yerlerine katlayıp koyuyorlar ya hocam”
Peki öğrendiğin bu işi, yine aynı bu fabrikada yapmak ister misin?	“yok hocam durun, daha yeni alıştım ben buraya başka fabrika olmaz”	“isterim”	“Burcu olursa isterim tabi. Hocam çok yani ne bileyim ben o kızlara alışmam, sigara içiyorlar hocam ben onlara alışmam, çok havalı kendilerini sanki bir şey zannediyorlarmış gibi”
Fabrikada çalışmanın sana ne gibi katkıları oldu?	“Hiçbir katkısı olmadı ki..” “evet benim onlara katkım oldu”	-----	“hayır hocam , biz (onlara) yardım ettik”

Öğrencilerin Tekstil – Paketleme İşinde “En Sevdikleri” Ve “En Sevmedikleri” Alt İş Türü Hangisidir?

Uygulamacı öğrencilerin, gömlek paketleme işi kapsamında yer alan alt işlemlerden hangilerini sevdiklerini ve hangilerini sevmediklerini belirlemek için bazı sorular sormuş ve aldığı yanıtlara aşağıdaki tabloda yer vermiştir. Öğrencilerin ağırlıklı olarak düğmeleme işini sıkıcı buldukları görülmektedir.

Soru	Burcu	Can	Mine
Gömlek Paketleme İşinde En Zevkli İş Hangisi Sence?	Sadece pakete geçiriyorsun o daha zevkli, jelaitleme.	“hepsini”	“Katlama ve ütüleme aşaması” “şerit takma”
Gömlek Paketleme İşinde	“Sıkıcı bi yanı yok bence”	“yok”	“Düğme takma”

En Sıkıcı İş Hangisi
Sence?

“düşmeleme kötü”

Fabrika İşveren Ve Çalışanları İle Yapılan Bire Bir Görüşmeler

Öğrencilerin Çalışma Performanslarına İlişkin Görüşler

Uygulamacı işverenlerin zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerin iş performanslarına ilişkin görüşlerini belirlemek için yaptığı birebir görüşmelerde aşağıdaki tabloda yer alan bulgulara ulaşılmıştır. İşverenlerin hepsi öğrencilerin yaptıkları ürünlerin hatasız ve kaliteli ürünler olduğunu, kendilerinden memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle paketleme şefinin yoğunluktan dolayı dağıldığımız zamanlarda öğrencilerin bu işleri toparlayıp gittiklerini ve onların çok faydalı olduklarını ifade etmesi çarpıcı bir bulgu niteliğindedir. Bölüm yöneticisi de, zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin normal çalışanlardan bile daha iyi performans gösterdiklerini ifade etmesi önemli bir bulgudur.

Soru	Pınar Hanım (Şef)	İbrahim Bey (Yönetici)	Ali Bey (Bölüm Yöneticisi)	Figen (Zihin Engelli Personel)
Öğrencilerim izin Çalışma Performanslarını Nasıl Değerlendirir siniz?	<p>Düzenli çalışıyorlar çok fazla aslında zorluk çekmediler geldiği günden son güne kadar hiç zorluk çekmediler çok düzenli çalıştılar”</p> <p>“Bence çok iyilerdi ki ben tam çok yoğun olduğum günlerde geldiler ben çok memnun kaldım. Çok faydalı oldular. Yani hani çok fazla zorluk da çekmediler çok öyle zihinsel olmalarına rağmen hemen anladılar neyin ne olacağını çok zorluk çekmediler yani ki bize gelenler normal olanlar dahi ilk iki üç gün bir zorluk çekiyorlar ama onda sizinde payınız var tabii ki çok güzel yönlendiriyorsunuz. O açıdan da yani ben çok memnun kaldım”</p> <p>“Şey zannettim ben gelinecek iki üç saat</p>	<p>“Çocuklar yapar eder bunlar sabit bir iş verirsene eğer işte birine etiket takarken birine jelatin takma işte beden beden ayırma sabit günde bin beş yüz kapasiteli bir fabrikada bunlar çok işe yarar”</p>	<p>“Bölümlerde paketleme olsun, düğmemle olsun gayet buradaki çalışan insanlar gibi onlar kadar performanslı çalıştılar”</p> <p>“Benim burada şuanda engelsiz olduğu halde bile onlar kadar verim veremeyen insanlar var. Yani her insandan her şeyi tabii ki bekleyemezsiniz ama onların durumlarına göre şuan ki performansları çok iyiydi”</p>	<p>“Çok güzelde yapıyorlar yani”</p> <p>“Evet çok rahat oluyor yedeklerim (yapılması gereken işler) bitiyor yani”</p> <p>“Güzel çok güzel memnunum üçünden de memnunum yani. Gelsinler Allahım</p>

çünkü çoğu zamanlarda ben çok şey yaptım gördüm mesela iki üç saat ortalık karıştırıldı ve gidildi ama burada öyle olmadı **tam yoğun olduğum zamanlarda gelindi işi topladılar gittiler**

gelsinler”

“Gelsinler ne güzel dua ederim hocam”

“Kontrol etme gereği çünkü ben bir keresinde hem sağlam ürün vermiştim hem ikinci kalite vermiştim size onu da mecbur olduğum için vermiştim ki normalde kendim yapıyorum onu çalışanıma bile vermiyorum ama o gün çok yoğun yüklemem olduğum için mecbur kalaraktan verdim.. Ama **ben onların üzerinden bir baktım ve tam olarak kontrol etmeme hiç gerek kalmadığını düşündüm ve kontrol etmeden aldım kolilere koydum hepsi çok düzgün**”

“Mine'den iki üç kere iş istediğimi bir kere söylenildiğinde hemen kaptı rahatlıkla verdi bana işi. Ki normal olan bir insan dahi sestem gürültüden anlayamayabilir ne oldu ne söyledin falan diyor ama **onlar ya kendilerini çok verdiler işe geldikleri zamanlarda. Hemen anlayıp getirdi bana işi ve hangini sormadı bize hangisi verecem diye çünkü işi akışını bildiği için onu öğrenmişler** o yüzden hemen kendiliğinden aldı verdi bana işi”

Çocukların İlk Çalışma Performansları ile Son Performansları Arasındaki Farklarından Bahseder Misiniz?

“Ben inanmamıştım dedim ya hani yoğun olduğum bir zamandı işte gelinecek karıştırılacak ve gidilecek zannettim ben. Hani söylüyorum buda açıkçası ama **ben çok şaşırdım benim çok fazla dağınaktım aşağıda geldiğiniz günlerde çok yoğun olduğum için gelindi ve dağınıklığı toplandı ve gidildi**”

“Tabi o zamanlar ilk geldiklerinde ne yapacaklar sağa sola bakıyorlardı şey halindeydiler ama **son haftalarda artık eminlerdi ne yapacaklarından eminlerdi**”

“Şimdi bunu buraya alacağım ama bunu buraya taşımak için elli tane yol var en kolay bulur yaparım. **Zaman tanıdıkça yaptıkça bunun kolayını onlarda bulmaya başladı** zaten yani onu nasıl daha rahat nasıl alabilirim nasıl daha çabuk

“**çok alıştılar**”

“**evet çok hızlılar elleri çok hızlı**”

“beni

“Bir kere ürünü kontrol ettim geldiğiniz zaman ondan sonra kontrol etme gereği duymadım”

“Bir de siz de yaptığınız zaman onlar kendilerine biraz daha güvende hissediyorlardı bak bizim öğretilerde bu işi yapıyor bizde yapabiliriz diye kendilerine büyük bir güven gördüler orada. Tabi ben uzaktan yani ben şey olarak değil”

yapabilirim diye”

“Pratik yollarını çözdüler kendileri beyin olarak çözdüler ki belli ediyordu zaten kendini”

“Onlara verdiğim işte ben bir sıkıntı yaşamadım o yüzden de kaliteli iş çıkardılar”

Öğrenciler Okuldan Mezun Olduktan Sonra Fabrikada Çalışabilmeleri Hakkındaki Görüşler

Okul sonrasında zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin kendi fabrikalarında çalışabilmeleri hususundaki görüşlerine yönelik işverenlerin ifadeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Ancak uygulamacının bu görüşmelerden sonraki bir tarihte (16 Temmuz 2014) yapmış olduğu informal görüşmede işverenlerin bu çocuklardan çok memnun kalmalarına rağmen , fabrikanın zorunlu engelli çalıştırma kotasının (%4) üstünde bir oranda engelli çalıştırdıkları için , o engelliler işten çıkarsa yerlerine bu çocukları alabilecekleri, onun dışında engelli personel sayısı normal sayının üstünde olduğu için, daha fazla artıramayacaklarına dair görüş bildirmişlerdir.

Soru	Pınar Hanım (Şef)	Ali Bey (Bölüm Yöneticisi)	İbrahim Bey (Yönetici)
Öğrenciler Okuldan Mezun Olduktan Sonra Fabrikada Çalıştırmak İster Misiniz?	-----	<p>“Performans anlamında kızları alırım Can onlara göre biraz daha sorumsuz yani yaptığı işe pek dikkat etmiyor diğer kızlar dikkat ediyor ama Can biraz dikkatsiz çalışıyor..</p> <p>Ama paketlemede zaten on iki tane personel var. Eğer bunların içine üç dört tane bu durumda olan bir çocuk alırsam bu sefer ben hata yapmış olurum”</p>	<p>“Bak dört kişi getirirsiniz bir eğitici verdiğiniz zaman çalıştırabilirim bu şart onu bir tane eğitici para verecek eğitici vereceksiniz asgari.ücretle mesela iki yıllık üniversite okumuş kız dört tane öğrenci verdik bunların.....bu kızları birebir yetiştirecek bir sene bu şekilde çalıştırırım”</p>

Öğrencilerin Başka İşyerlerinde de Çalışmaları Konusunda Görüşler

Öğrencilerin herhangi bir iş yerinde çalışmalarına ilişkin işverenlerin öngörülleri belirlenmek istenmiştir. İşverenler öğrencilerin herhangi bir tekstil fabrikasında çalışabilir nitelikte olduklarını belirtmişler, ancak yalnızca “paketleme” bölümünde çalışabileceklerini ifade etmişlerdir. Diğer bölümlerde (kalite kontrol, overlok, , pres, ütü vb) için eğitim almaları gerektiğini vurgulamışlardır.

Soru

Bu öğrencilerin şu anda herhangi bir fabrikada işe başlayacak düzeyde niteliğe sahip olduklarını düşünüyor musunuz?

Pınar Hanım (Şef)

“Paketlemede çalışabilirler. Ama farklı bir işte bölümde onu tam şey yapamaz ama paket kısmında kesinlikle çalışabilirler”

İbrahim Bey (Yönetici)

“Yaparlar demin dedim ya hocam bölüm bölüm ayrılır birine sadece jelatin verirsin, biri de etiket takar , düğmeyi takar koyar oraya jelatin takar tabi ki bunların başındaki adamda çok önemli siz de çok önemlisiniz yani bizim burada çalışan ustalarda önemli onları sevmeleri önemli dışlamaları önemli”

Ali Bey (Bölüm Yöneticisi)

“Paketleme bölümünde beş altı tane dal var kısım kısım bölüm var. **Onların yapabileceği kısımlar benim şuanda yaptırdığım kısımlardı onlarda oldukları sürece yaparlar ama kalite kontrole yetiştirilmeleri onu öğrenmeleri lazım”**

“Ama yetiştirse yapar aynı şey yetiştirirsen yapamayacağı hiçbir şey yok aşağıda. O yüzden çok rahat bir şekilde gömlek fabrikasında da olsa başka konfeksiyon dalında da paketleme bölümünde oldukları sürece yaparlar yani”

Eğitimcilere Öneriler

Uygulamacı bu ve benzeri çalışmalar için işverenlerin eğitimcilere önerileri olup olmadığını sormuştur. Bölüm yöneticisi , uygulamacıya çocukların sosyal olarak da işe alışabilmeleri için çay paydoslarında diğer işyeri personeli ile kaynaştırılmasının gerektiğini belirtmiştir. Uygulamacıyı bu noktada sınırlandıran şey ise çay salonlarında yoğun sigara içilmesi nedeniyle öğrencileri bu salonlara getirememesi olmuş ve bu sebebi bölüm şefi ile paylaşmıştır. Bu saatlerin dışında da işçinin birbiri ile konuşması yasak olduğu için, süreçte öğrencilerin işçilerle sosyal olarak kaynaştırılması sağlanamamıştır.

Soru

Bu ve Benzeri

Pınar Hanım (Şef)

Ali Bey (Bölüm Yöneticisi)

“Mesela paydos olduğunda ben birkaç kere “çay -----

İbrahim Bey (Yönetici)

**Çalışmalar İçin Biz
Eğitimcilere
Önerileriniz Var Mı?**

içmiyor musunuz çocuklara çay verelim” dedim ya burada ki zevki de buradaki hazzı da onlara tattırmanız gerekiyordu. tabii ki de bir masada oturup ya burada oturup oradaki insanların yemek yemek için bile kuyruk beklediğini çay almak için bile kuyruk beklediğini... onlara daha güzel adapte edebilirsiniz”

Anneler ile Yapılan Bire Bir Görüşmeler

Şekil 25. Ailelerle görüşme toplantısı

Atölye Eğitimi Hakkında Annelerin Görüşleri

Uygulamacı, öğrencilerin katıldığı atölye eğitimi hakkında annelerin görüşlerini öğrenmek istemiş ve yönelttiği sorulara aldığı yanıtları tabloda özetlemiştir. Annelerin çoğunlukla bu eğitimden memnun kaldıklarına yönelik bulgular elde etmiştir.

Soru

Çocuğunuz Atölyede Yeni Bir Meslek Dalı Öğrendiler. Bu Konudaki Görüşlerinizi Alabilir Miyim?

Burcu'ün Annesi

“Başaracağına İnanıyordum zaten”

Can'ın Annesi

“İlk aşamada kendim moralsizdim yani acaba nasıl olabilir. Canle de görüşünce yapabiliyor musun Can'ın daha doğrusu yapabiliyorum yaparım demesi de benim için çok önemli...”

Mine'nin Annesi

“Hocam bence iyi yani hem temiz iş yani iyi yani”

“Yani burada önemli olan elinde bir mesleği en

azından kendini ölene dek bakabilmesi birilerine muhtaç olmaması”

“Şeyden önemlisi Canin düşünceleri, sosyalleşmesi, kendine güvenmesi ne iş olursa olsun yani o rahatsız olmadan yapabilmesi yani onu orada görebilmek kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi. onun dışında gömlek katlayabilmek büyük bir marifet evet Can öğrenmiş yapıyor”

Fabrika’da Seri Üretime Katılım Hakkındaki Annelerin Görüşleri

Uygulamacı öğrencilerin 11 hafta süren fabrika deneyimlerine ilişkin annelerinin görüşlerini belirlemiştir. Anneler bu deneyimden sonra çocuklarında özellikle “özgüven” artışı gözlediklerini dile getirmişlerdir.

Soru	Burcu’ün Annesi	Can’ın Annesi	Mine’nin Annesi
Çocuğunuz Artık Fabrikada Seri Üretimde Çalışabiliyor. Bu Konudaki Düşünceleriniz Nelerdir?	“Hocam daha çok özgüveni geldi sizinle beraber yani o şüphesiz yani”	“Hayır hiçbir zaman için Cani kendi başına yapacağı bir iş hayal edemezdim. Onun bir şeyleri yaparken görmek bana herhalde dört çocuğum var ama onun yaptığı bir şeyleri görmek bana büyük mutluluk veriyor”	----- ----- ----- -----
	“Farklı bir pencereden bakıyor kendisinde artık hoş şeyler yapıyor”	“onun için böyle bir şey yapması fabrikaya girmesi ayak uydurması duydukça gördükçe tabii ki mutlu oluyorum. Kendi de mutlu bir şeyleri yapabildiğini düşünüyor”	
		“onunda yapabileceği o fabrikada gömlek katlamak gerekiyor mağazalarda satış yapmak buda bir ihtiyaçtır . Birilerini fark etmesi onu çekmesi, öğretmesi bu çok güzel bir şey. İşte siz gördünüz çektiniz yapabilir dediniz Suna Hoca yapabilir dedi yapabilir ne yaptınız öğrettiniz demek ki öğretilince her şey yapılabiliyormuş. yani engel öğrenmede yoktur böyle bir şey.	

Çocukların Bu Çalışmaya Katılmaları Konusundaki Annelerin Memnuniyet Durumları

Anneler çocuklarının bu çalışmalara katılmalarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Soru	Burcu'ün Annesi	Can'in Annesi	Mine'nin Annesi
Çocuğunuzun Bu Çalışmaya Katılmasından Memnun Musunuz?	"Tabi ki de memnunum hocam bunu sormanız hata yani onu hata kabul ediyorum çok memnunum"	"Ben memnunum"	"Evet evet mutlu etmez mi hocam. Bir şey öğrensinler bir şey yapsınlar diye biz nelerinden şey yapıp çabalıyoruz. Allah razı olsun sizden."

Çocuklarının Gömlek Paketleme İşinde Çalışmalarına Yönelik Annelerin Görüşleri

Öğrencilerin okuldan mezun olduktan sonra gömlek paketleme işinde çalışmaları konusunda anneler istekli görünmektedirler.

Soru	Burcu'ün Annesi	Can'in Annesi	Mine'nin Annesi
Çocuğunuzun Öğrendiği Bu İş Yapabileceği Bir İş Yerinde Uzun Süreli Çalışmasını İster Misiniz?	"İsterim tabi ki Hocam iyi bir ortamda çok isterim yani o kadar çok isterim ki çünkü daha çok özgüveni geliyor"	"İsterim"	"Hocam isteriz. Mesela nasıl olsa eli alıştı yatkın hem temiz iş ağır işte değil şeyi yaptığı yerde başlayacak işte"
	"İstiyorum hocam bu iş üzerinde olmasını"		

Tüm Çalışmanın Çocuklar Üzerindeki Etkisine Yönelik Annelerin Görüşleri

Uygulamacı annelere hem atölye ve hem de fabrika uygulamalarının çocukları üzerinde ne gibi etkileri olduğunu sormuştur. Anneler hem genel anlamda hem de eve yansıyan davranışları açısından değerlendirmişler ve olumlu etkilerinden bahsetmişlerdir.

Soru	Burcu'ün Annesi	Can'in Annesi	Mine'nin Annesi
Bu Çalışmanın Çocuğunuza Ne Gibi Etkileri Oldu	"Daha çok diyorum ya özgüveni geldi kendine yani daha güzel bakıyor artık her şeye daha olgun bakıyor ben çok memnunum gerçekten memnunum"	"Güzel yararlı bir iş temiz bir iş hem de gerekli ihtiyaç duyulan bir iş aslında baktığınız zamanda alıyoruz mağazadan şimdi aslında farkına çocuklar çalıştıktan sonra varıyoruz"	"Evet bir mesleği oldu hiç olmazsa evde otursa olamazdı evet oturunca bir meslek olmuyor"
Bu Çalışmanın	"Evdeki düzeni değişti"	"Biz karşımıza alıp bu gün okulda ne oldu bu gün"	"Şeye"

Çocuğunuzun Evdeki Davranışlarına Ne Gibi Etkisi Oldu?

yansıdı yansıdı mesela ütü yapmış babasının pantolonları ben nasıl katladıysam o şekli katlayıp asmış hoşuma gitti yani"

fabrikada ne yaptın oda başlıyor anlatmaya fark diyorum ki sormadığımız zaman zarar veriyormuşuz. sorunca daha çok anlatıyor çocuk bir şeyleri paylaştığının farkında"

başladığından beri seviniyo"

"Hele de bir paylaşım girdimi ne yaptın nasıl gidiyor işte hızlı mısınız patronunuz sizden memnun mu evet diyor patronu görmedik ama müdürü gördük diyor konuştuk diyor işte çayı içtik diyor çay içtik diyor yani güzel"

Eğitmciler İle Yapılan Bire Bir Görüşmeler

Mesleki Eğitim Merkezinde Açılan Atölyenin İşlevselliğine İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Mesleki eğitim merkezi işyeri koordinatör öğretmenleri ve müdürü, okulda açılan gömlek paketleme atölyesinin işlevsel ve önemli bir atölye olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle müdür Derya hanımın açılan atölye için taslak yönetmelikteki hükümlerinin gereklerini yerine getiriyor şeklindeki yorumu atölyenin önemini vurgulamaktadır. Ancak her iki işyeri koordinatör öğretmeni ve müdür, atölyenin sürekliliği konusunda bürokratik sorunları aşmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Bu noktada, tam gün eğitime geçilmesi, döner sermaye sisteminin başlatılması, personel sayısının artırılması, atölyelere seçilmiş öğrencilerin alınmasını öngören yönetmelik değişikliği ve okulun fiziksel şartlarının iyileştirilmesi gibi önerilerini dile getirmişlerdir.

Soru

Okulunuzda Açılan Bu Atölyenin İşlevsel Bir Atölye Olduğunu Düşünüyor Musunuz?

Cemil Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)

"Evet çok işlevsel bir atölye çünkü bunu sanayi bilmeyen insanlar bilmez. Sanayici bu işleri genellikle taşeronlara verir büyük firmalar ve taşeronlar fason olarak çalışırlar. Dolayısıyla bu anlamda da yetişmiş elemana çok ihtiyaç vardır. Yani fason

Türker Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)

"Tabi yani gayette iyi işledi amacına ulaştı, amacına uygun davrandı. Atölyenin tabi ki de biz faydalı olduğunu düşünüyoruz"

Derya Hoca (Müdür)

"Düşünüyorum evet hatta sizin açtığınız atölye özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin hangi maddesiydi.. 45 di sanırım. O maddenin gereklerini karşılıyor. Mesleklere/alanlara yönelik atölyeler açılırken

olarak alıp evlerde de yapabilirler bu öğrenciler”

“Paketleme üretimden de önemlidir. Yani paketlemeyi düzgün yapamazsanız işçiliği ne kadar önemli olursa olsun kimse sizin yüzünüze bile bakmaz”

“Zaten şeydir bir mağazaya gittiğinizde albenisini nedir gösteren paketlemesidir yani başka bir şey değildir”

bölgesel sektörün ihtiyacı göz önünde bulundurulur diyor ya.. bu yüzden atölye işlevsel bir atölye”

Okulunuzda Açtığımız Bu Atölyenin , Çalışma Bittikten Sonra da Devam Etmesi İçin Neler Yapılabilir?

“Bizim bu işleri çevirebilmemiz için bir döner sermayemizin olması lazım, bizim çok kısa zamanda ihmal edilen bu bölümü tam gün tam yıl şeyine geçmesi lazım etkililiğe geçmesi lazım”

“**Bu işi iki kişiyle üç kişiyle götüremezsiniz** yani bu nerden bakarsanız bakın fabrika size on tane on beş tane gömlek vermez bin tane, beş bin tane verebilir bunun içinde baya bir eleman bulmanız lazım on tane on beş tane eleman bulmamız lazım. Bu da atölye olarak ders haline getirmezseniz bunun imkânı yok tam gün onları orda çalıştırabilmeniz öyle bir atölye statüsü yok yani”

“**Ders haline getirdiğinde de profesyonelleşme olmaz.** Çünkü neticede bir ders nedir

“**eğer siz bu devamlılığı mevcut öğrencilerle (üç öğrenci) sağlayalım diyorsanız bu bizim mevzuatımıza aykırı. Çünkü bizim mevzuatımız açılacak atölyelerden bütün öğrencilerin faydalanmasını öngörüyoruz**”

“yani bağlı olduğumuz yönetmelikler belli zaten Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Mesleki ve Çıraklık Eğitimi İle Alakalı Yönetmelik ya da meslek eğitim ile ilgili yönetmelikler işte burada meslek liselerinin yönetmeliklerine de tabiiyiz”

“Bu atölyeyle alakalı da bizim yönetmeliğimiz açılan atölyelerden tüm öğrencilerin faydalanmasını öngörüyor. **Biz geçen sene proje kapsamında yama atölyesi açmıştık onu aynı sizin açtığınız atölye gibi biz o atölyeyi o haliyle devam ettirmek istedik. Yani on beş öğrenciyle devam edelim firma bu öğrencilerin sigortalarını yapsın maaşlarını versin burada kendi elemanları gibi çalışsın diye planlamıştık protokolümüzde**

“**Aslında sürdürme konusunda sıkıntı var hocam. Atölyelere öğrenci gönderirken seçme şansımız yok maalesef. Atölyelerden tüm çocuklar yararlanmak zorunda. E ama sizin atölyenizde en fazla 4 çocuk eğitim alabilir. Biz o atölyeyi işler hale getirebilmemiz için 10-20 çocuğun eğitim alabileceği genişlikte bir atölye halinde dönüştürmemiz lazım ama okulumuzun fiziksel imkanları maalesef buna izin vermiyor. Aslında yeni yönetmelik taslağına göre mesleki eğitim merkezlerinin ilk ve orta eğitim bölümlerinin kapatılması planlanıyor. Eğer benim okulumun ilk ve orta kısımları kapanırsa bana çok büyük bir alan kalacak. İşte benim**

çocuğun alabildiği kadar verebilirsiniz budur ama bu çocuklar profesyonelleşmeden kimse bunlara fason iş vermez ki eğer profesyonelleşecekse işçi bu tür tedbirlerin alınması lazım yoksa çalışamazsın zaten sanayide size iş vermez”

“Onun için uzmanlaşma olmaz... ne olur herkes öğrenir yani paketi ama ne kadar nitelikli yapabilir... yani siz öyle bir durumda profesyonel olarak çalışamazsınız fason olarak çalışmazsınız. Ancak aynı paketleri söker söker yaparsınız...”

“İşte ne bileyim sanayide şey yapılacak birimler kurulabilir koordineli çalışabilecek birimler kurulabilir ve bu elzemdir çok acil bir olaydır”

öyleydi onlarda ancak bakanlığa görüş için telefon ettik bir görüş almak için orda grup başkanıyla görüştük grup başkanımız şunu söyledi atölyelerden tüm öğrenciler faydalanmak zorunda dedi. dolayısıyla biz bu sefer işleyişimizi düzeltmek zorunda kaldık”

“Tabi bizim seçtiğimiz 15 öğrenci bu lastik yaması hocam lastik yaması da onu ayıklamak tekrar yapıştırmak vs ince bir işçilik istiyor. Biz oraya daha özel öğrenciler seçmiştik. Ancak daha sonra ilerleyen süreçte atölyeyi böyle yürütemeyeceğimizi öğrendik. İl Milli Eğitim Müdürlüğümüz tarafından”

“Şimdi orada ki sorun şu şimdi biz bütün sınıflara yaydığımızda on beş kişiyle aldığımız performanstan aşağı düştü. Yani biz on beş kişiyle örneğin 80 000 üretiyorsak ayda; atölyeyi sınıflara dönüştürdüğümüzde yani bütün sınıflar girmeye başladığında 30 000’e düştü”

“Şimdi sorun şu olabilir; diyelim ki onun bir hafta içerisinde altmış bin tane gömleği ihraç etmesi gerekiyor bize getirdi otuz binini verdi biz bir hafta içerisinde otuz binini yetiştiremeyebiliriz”

planım o durumda sizin atölyeyi çok geniş bir tekstil atölyesi haline dönüştürmek ve yeni bir tekstil öğretmeni görevlendirmek...

“İşte burada yine aynı problemle karşılaşıyoruz. Atölyelere öğrenci seçme şansınız yok. Okulun tüm öğrencileri ağırından hafifine.. 200 öğrencinin tamamı sizin atölyenizi kullanmak zorunda. O zaman dışarıdan gelen siparişlerde hem estetik hem temiz çalışma hem zamanında bitirme kriterleri arar işveren. 200 öğrenciye öğretilebilecek bir iş değil sizin öğrettiğiniz iş. Uzmanlık gerektiriyor.. ancak öğrenci seçebilme şansımız olsaydı sadece öğrenenleri bir sınıfta toplar sipariş çalışırdık belki..”

Öğrencilerin Atölyede Aldıkları Gömlek Paketleme Eğitimi Hakkında Eğitimcilerin Görüşleri

Soru

Cemil Hoca (İş Yeri Koordinatör

Türker Hoca (İş Yeri Koordinatör

Derya Hoca

	Öğretmeni	Öğretmeni	(Müdür)
Öğrencilerin Atölyede Aldıkları Gömlek Paketleme Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinizi Alabilir Miyim?	“Bende şöyle bakıyorum bir eğitimci olarak; bu çocuk artık oradaki paketlemedeki başarısını görüp kendine güven kazandı mı? Bu çocuk oradaki paketlemeyi görüpte gözü belli bir estetiğe alıştıktan sonra evde çoraplarını topladı mı yatağını topladı mı yemek yerken masasını sildi mi kapattı mı annesinin bir eksiğini görmeye başladı mı anne bak bunu düzgün yapalım demeye başladı mı, bir simetri şeyi kazandı mı, ne bileyim görseliği kazandı mı, yani zevkleri biraz seçmeyi başladı mı? Paketleme çünkü tümünü kapsar ben buralarla ilgilendim gerisini sanayiciye sormak lazım gerisi beni çok ilgilendirmiyor eğitimci olduğum için...”	-----	“tebrik ederim sizi.. gerçekten güzel öğrendiler”

Öğrencilerin Fabrikada Aldıkları Eğitim Hakkında Eğitimcilerin Görüşleri

Eğitimciler, öğrencilerin fabrikada aldıkları eğitime ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir. Bir işyeri koordinatör öğretmeni fabrikaya geçişteki oryantasyon desteği ve sürecin sonuna doğru uygulamacının kademe kademe öğrencileri bağımsızlaştırmasının önemini vurgulamıştır. Diğer işyeri koordinatör öğretmeni ise öğrencilerin kazandıkları deneyimin çalışacakları başka işyerlerine referans olması açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Soru	Cemil Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Türker Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Derya Hoca (Müdür)
Gömlek Paketleme İşini Öğrenen Öğrenciler İle Daha Sonra 2 Ay Boyunca Fabrikada Çalıştık. Onlar Artık Burada Öğrendikleri İşini	“Sizin yaptığınız tam bir oryantasyon yani kısa vadede düşünürsek oryantasyon uzun vadede düşünürsek kendi ayakları üzerinde durmaya başladıkça siz alandan çekilmişsiniz.. Siz orada ihtiyacı olduğu zaman	“Engelli bireylerde eğer bir yerde çalışmışsa bir sonraki müracaat ettiği yer hemen alıyor onu çünkü tecrübesi var diye alıyor. Bu açıdan bir iş deneyimi oldu”	“iş disiplini kazandı çocuklar sayenizde..”

Fabrikada Bağımsız Yanındaydınız İhtiyacı Olmadığında Yapabiliyorlar. Bu Yanından Çekildiniz O Çocuk Hayatta Konudaki Kendi Başına da Mücadele Düşüncelerinizi Alabilir Verebileceğinin Bilincine Vardı Miyim? Ondan Sonra Sizi de Açıkçası Aramadı Ben Öyle Düşünüyorum ve Gözlemediğimde O... Sizin Yaptığınız Doğruydu Keşke Bunları Bizde Yapabilsek”

“Şimdi aileler açısından baktığımızda çocuklarının bir şey yapabildiklerini gördüler bir, ikincisi çocuklarda kendilerinin bir şey yapabileceklerini gördüler”

“İşte bu tip çalışmaların bu noktada çok faydası oluyor diye düşünüyorum ben ailelerin bakış açısını değiştiriyor”

Öğrencilerin Aldıkları Eğitim Doğrultusunda İstihdam Edilmeleri Konusunda Eğitimcilerin Görüşleri

Eğitimciler, öğrencilerin aldıkları eğitim doğrultusunda çalışmaları hususunda istihdam alanı olarak yalnızca “gömlek paketleme” ile sınırlandırmak yerine başka alanlarda da çalışabileceklerini ifade etmişlerdir. Önemli olanın işyeri deneyimi yaşamış olmaları ve işyeri kurallarını kazanmış olmaları olduğunu ifade eden iş yeri koordinatör öğretmeni, çocukların başka işlerde de çalıştırılabileceğine yönelik görüş belirtmiştir. Diğer işyeri koordinatör öğretmeni ise öğrenci hangi alanda yetiştirilirse yetiştirilsin, işverenlerin “engelli personel” denildiğinde öğrencinin mesleki eğitim geçmişine bakılmadığını” vurgulamıştır.

Soru	Cemil Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Türker Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Derya Hoca (Müdür)
Öğrencilerin Öğrendikleri Bu İş Yapabilecekleri Bir İş'te İstihdam Edilmeleri Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?	“Şöyle düşünüyorum o çocuk eğer ortaya bir eser çıkardıysa müthiş kendine güven kazanmıştır. Yani ben bundan sonra da başka işlerinde de çok zorlanacağını düşünmüyorum çünkü estetik önemli olan iş yapmak, hata yapmamak, kurallara uymak gibi böyle sanayinin üç beş kuralını bir kere kapabilme hazzını aldı bunlar başka işlerde de başarabilirler..”	“Mesela şimdi siz gıda sektörüne eleman yetiştirdiyseniz gittiğinizde zannetmeyin marketler güle oynaya alıyor bizimkileri daha çok zihin engellileri değil diğer engel gruplarını tercih ediyorlar..” “Evet, sizin açtığınız atölyenin faydası olur mu kesinlikle olur niye? Tekstil Sakarya'da gelişmiş bir sektör yani ne yaparsınız sadece katlama alanında çocukları geliştirirsiniz orada belki çocuk katlamada çocuk	“İşte bu işlevsel atölyelerin açılma sebebi de bu. İstiyoruz ki istihdam edilebilecek işleri öğrenip bu işlerde çalışsın çocuklar. Bunu destekliyorum. Çocuklar bu işi öğrendiler ve bu işi yapmalılar”

gidip çalışabilir ama emin olun ki sanayide siz çocuğunuzu şeye yerleştirdiğinizde tekstil firmasına onu orada katlamada kullanmayacaklar. Çünkü engelli istihdamında böyle bir şey yok yani adam mesela bizi arayipta hocam benim imalatta bir öğrenciye ihtiyacım var gönderir misin demiyor. Engelli istihdamına ihtiyacım var diyor ya bir süpürge veriyorlar eline yeri süpürtüyorlar yada işte..”

“önemli ve işlevsel olmayan hiçbir çalışmanın okulumda yapılmasına izin vermem. Sizin çalışmanız da önemli canan hanımın çalışması da öyle.. bu tür çalışmalarını her zaman desteklerim. Bravo! “

Mesleki Eğitim Merkezinde Yürütülen Bu Çalışma Hakkında Eğitimcilerin Görüş Ve Önerileri

İşyeri koordinatör öğretmeni, mesleki eğitim merkezinde yürütülen bu çalışmanın başarılı bir proje olduğunu belirtmiş ancak bu başarının çocuğun sosyal hayatına yansımalarının da değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin görüş belirtmiştir. Diğer işyeri koordinatör öğretmeni bu çalışmanın çocukların özgüven gelişimlerine olumlu katkısı olduğunu ifade etmiştir.

Soru	Cemil Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Türker Hoca (İş Yeri Koordinatör Öğretmeni)	Derya Hoca (Müdür)
Okulunuzda Yürütülen Bu Çalışmanın Önemi Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?	“Bence yerinde bir çalışmaydı bizim açımızdan”	“Kesinlikle önemli görüyorum çocukları bir fabrika ortamına soktunuz o havayı teneffüs ettiler, en çok korktukları şeydir bizim çocuklarımız”	“böyle çalışmalarını her zaman desteklerim hocam..”
Sizce Yaptığımız Bu Çalışmanın Eksik	“şimdi güçlü tarafları vardı işte oryantasyon neticede üç kişiyle”	“yani o havayı teneffüs etmeleri oralara gitmeleri çok önemli kendilerine güvenleri geldi çocukların”	“Bence eksik yok. Siz her şeyi”

Yanları Nelerdir? Ya Da Başka Bir Çalışma Yapsak Ne Gibi Önerileriniz Olur?

çalışmak daha kolaydı ondan sonra çocukların başarıları düzeyleri belli ölçüye ulaştı falan bir sürü şey sayabilirsiniz”

“Proje çok başarılı oldu proje örneklendirilmeli ama zayıf yanları nedir... diğer yaşantısına ne gibi hangi alanlara inebildik tesir edebildik diyelim ki sosyal yaşantısına..”

paketleme vardı dolayısıyla birkaç iş bir aradaydı **biraz daha zorlasak , sanki böyle dikim bölümüne ya da işte düğme dikme işlerine de girilebilirdi** diye düşünüyorum ama bu işin açıkçası fantezi bölümü olur yani biraz daha zorlayalım.

“Bence yaptığınız işlem yani o atölyenizde birkaç iş bir arada yürüyordu bana göre. **En son nokta olarak da fabrikaya gidilmesi zaten işi taçlandırdı** diye düşünüyorum ama atölyeyi daha genişletebilir miydik iş anlamında genişletebilirdik yada bunu ilerleyen süreçte de birlikte yapabiliriz problem yok yani”

düşünüp planlamışsınız ve planlarınıza uyarak hareket ettiniz.. **her şey zamanında ve planlı.. çocuklar çok mutluydular biliyor musunuz sizinle.. tek eksik bürokrasi ve yasal düzenlemeler.. o da sizinle ilgili değil zaten. Teşekkür ediyorum”**

4.7. Atölye'nin Son Durumu

Mesleki eğitim merkezi müdürü, uygulamacıyı 4 Eylül 2014 tarihinde telefonla arayarak bu dönem çok fazla yeni öğrenci kaydının geldiğini, hiç birini geri çevirmek istemediğini ve bu yüzden okulun yetersiz fiziksel koşullarına rağmen bu çocukları okula almak istediğini belirtmiştir. Bu duruma çözüm olarak iki atölyenin geçici olarak kapatılması gerektiğini vurgulamış ve bunlardan sınıfa dönüştürülmeye fiziksel olarak en yatkın iki atölye seçildiğini belirtmiştir. Bu atölyelerden biri uygulamacının atölyesidir. Uygulamacı, müdüre hanıma atölyesinin kapanmasını istemediğini, bu atölyenin ilerleyen dönemlerde de öğrencilerin eğitim alabileceği şekilde devam ettirilmesini istediğini belirtmiştir. Bunun üzerine müdüre hanım, en azından geçici olarak başka boş bir ardiyeye malzemeleri taşımak istediğini, ilerleyen tarihlerde tekstil atölyesini yeniden açmak zorunda olduğunu ifade etmiştir. Uygulamacı bunun üzerine yüz yüze görüşmeyi talep etmiş ve merkeze giderek müdüre hanım ile yüz yüze görüşmüştür. Müdüre hanım yeni taslak özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre tekstil atölyesini zaten açmak zorunda olduğunu fakat yeni gelen öğrenci

kayıtlarını geri çevirmemek için böyle geçici bir çözüm bulmak zorunda olduğunu tekrar ifade etmiştir. 2014 taslak yönetmeliğinin 30. Maddesinin e bendinde *“Mesleklere/alanlara yönelik atölyeler açılırken bölgesel sektörün ihtiyacı, okul koşulları, çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ve şartları ile istihdam imkânları dikkate alınır”* ifadesi yer almaktadır. Buna göre de mesleki eğitim merkezinde hangi atölyelerin açılacağına karar verilirken uygulamacının gerçekleştirdiği iş gücü piyasa analizi sonuçlarının dikkate alınması ve dolayısıyla tekstil atölyesinin açılması gerekmektedir. Ayrıca aynı yönetmeliğin a bendinde ise *“Mesleklere/alanlara yönelik modüler yapıdaki program ile akademik bilgi ve becerileri içeren Bakanlıkça hazırlanan özel eğitim programı uygulanır”* ifadesi yer almaktadır. Söz konusu modüler programda yer alan meslekler de ; tekstil, matbaa, inşaat, el sanatları, metal, mobilya, motorlu araç, seramik ve cam ile tesisat olarak sıralanmıştır. Yani mesleki eğitim merkezinde tekstil atölyesi açılması zorunlu hale getirilmiştir. Müdüre hanım; Milli eğitim Bakanlığı'nın bu yeni taslak yönetmeliğe göre mesleki eğitim merkezlerini orta öğretim düzeyine dönüştüreceğini, böylelikle okuldaki alt sınıfların tamamen başka okullara gönderileceğini belirtmiştir. Bu merkezlerin mesleki eğitim ağırlıklı orta öğretim okullarına dönüştürülmesi neticesinde, merkezde tekstil atölyesinin açılmasının gerektiğini dile getirmiş ve uygulamacının tüm tekstil malzemelerinin yeni açılacak atölyeye taşınacağını belirtmiştir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın ilk evresinde Sakarya ili için engellilere yönelik “iş gücü piyasa analizi” çalışması yapılmıştır. Çetinkaya (2012) yerel iş gücü piyasa analizi çalışmasının; gerek işe yerleştirme hizmetleri gerekse mesleki eğitim programlarının sağlıklı şekilde uygulanması açısından önemli olduğunu belirtmektedir. Sakarya ili iş gücü piyasa analizi sonuçlarına göre; Sakarya il geneli sektörler itibarıyla açık iş oranları ve istihdamı zorunlu işyerleri dağılımında “imalat” sektörü en yaygın sektör olarak belirlenmiştir. İmalat sektörleri arasında en yaygın sektör ise “tekstil” sektörüdür. Bu analiz çalışmasının sonuçlarına göre Sakarya ili engelliler için belirlenen iş türü (tekstil-paketleme işi) için mesleki eğitim merkezinde bir atölye açılmış ve bu atölyede zihinsel yetersizliğe sahip üç öğrenciye tekstil-paketleme işi öğretilmiştir. Öğrencilerin öğrendikleri bu iş türünü gerçek iş ortamında uygulamaları ve bağımsız çalışabilir düzeye ulaşmaları sağlanmıştır. Alan yazında mesleki eğitim kapsamında pek çok mesleki beceri öğretimine yönelik araştırmalara rastlanmaktadır. Bu beceriler arasında elektrikli çim biçme makinesiyle çim biçme (Aslan,2009), oto yıkama (Topsakal, 2004), otel kat hizmetleri (Değirmenci, 2010), soda makinesi, teksir makinesi (Chandler, W. Schuster,

J.W., & Stevens, K.B. 1993), ve fotokopi makinesi (Yücesoy, 2006) kullanma, ofis temizliği işleri (Cihak, D.F., Kessler, K., & Alberto, P.A. 2008; Mechling, L.C. & Ortega-Hurndon, F. 2007; Mitchell, R.J. Schuster, J.W., & Collins, B.C., 2000), hademelik becerileri (Cuvo, A.J., Leaf, R.B., & Borakove, L.B. 1978), hediye paketleme (Ellen L. Stonecipher; John W. Schuster; Belva C. Collins; Jennifer Grisham-Brown 1999), düğme dikme, elbise kenarlarını kıvrırma, el dikişi (Kathleen, 1979), kutu yapııştırma (Maciag, K. G., Schuster, J. W., Collins, B. C, & Cooper, J. T. 2000), sandviç yapma, yumurta patates haşlama, fırında bisküvi pişirme (Schuster, J.W., Gast, D.L., & Wolery, M. (1988), kahve yapma, bulaşık yıkama ve bahçe sulama (Steed, S.E., & Lutzker, J.R. (1999), masa düzenleme, elektrikli süpürge ile süpürme, toz alma (Steed, S.E., & Lutzker, J.R. (1997).), tepegöz asetati temizleme, şekerleme yapma, lavabo temizleme, giysi katlama, postalamak için zarf hazırlama (Wolery ,1991) gibi beceriler yer almaktadır.

Bu araştırmada da “erkek gömleği paketleme işi” öğretilmiştir. Ancak bu iş türünün seçilmesinde öğrencilerin buldukları il'e yönelik yapılan iş gücü piyasa analizi çalışmasının sonuçları göz önünde bulundurulmuştur. Dolayısıyla öğrenciler için istihdamda yer alma ve istihdam kalıcılığı açısından alanyazındaki iş öğretimine yönelik diğer araştırmalardan farklı bir özellik taşımaktadır.

Amerika birleşik devletlerinde de iş gücü piyasa analizi çalışmaları etkili bir şekilde yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri İşgücü İstatistikleri Bürosu (Bureau of Labor Statistics of The U.S.) bu amaçla kurulmuş bir kuruluştur. İstihdam ve ekonomiye ilişkin bilgileri toplamak, analiz etmek ve yaymakla sorumlu olan bu büro, ülkemizdeki İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun (İŞKUR) her yıl gerçekleştirdiği genel ve yerel iş gücü piyasa analizi çalışmalarına benzer çalışmalar yürütmektedir. Amerika birleşik devletleri İşgücü İstatistikleri bürosunun Haziran 2014 engelliler için genel işgücü piyasa analizi verilerine göre ; Amerika birleşik devletlerinde engellilerin istihdam edilme oranı % 17.6' dır. Buna karşılık engelli olmayan bireylerin istihdam oranı ise; % 64.0 'dır. Engelli bireylerde işsizlik oranı ise % 13,2 olarak belirlenmiştir. Bu oran engelli olmayan bireylerde % 7,1'dir. Ülkemizde ise engellilerin istihdam edilme oranı %21,71, işsizlik oranı % 15,46 'dır (TUİK , 2013).

Engellilik İstihdam Politikası İşçi Ofisi Bölümü (Department of Labor's Office of Disability Employment Policy) 2013 verilerine göre Engelli işçilerin % 34 'ü part time işlerde çalıştırılmaktadır. Bu oran engelli olmayanlarda % 19 olarak belirlenmiştir. Engelli işçilerin 2013 yılında normal işçilere kıyasla çok daha fazla oranda ulaşım, taşımacılık ve üretim alanlarında çalıştıkları, normal gelişim gösteren bireylerin ise daha çok yönetim kadrolarında çalıştıkları belirlenmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinde Endüstriyel dağılıma göre engellilerin çalıştıkları en yaygın sektör % 22,3 oranı ile eğitim ve sağlık hizmetleri sektörüdür. Bu sektörü takiben en yaygın ikinci sektör imalat, ve diğer sektörler sırasıyla: boş zaman ve ikram hizmetleri, inşaat, ulaşım, toptan ticaret, perakende ticaret, ve madencilik sektörleridir. İş dağılımına bakıldığında ise engellilerin çalıştıkları meslekler arasında en yaygın meslek; % 13, 3 oranı ile yönetici asistanlığı ve daha sonraki en yaygın meslek satış elemanlığı, ve diğer meslekler sırasıyla; taşımacılık, üretim, yiyecek hazırlama ve servis yapma, eğitim öğretim ve kütüphane sektörü, inşaat ve temizlik hizmetleri, kurulum ve tamirat, sanat eğlence ve spor, sağlık ve bakım hizmetleri, kişisel bakım hizmetleri, çiftçilik ve balıkçılık olarak sıralanmaktadır.

Ülkemizde Sakarya ilindeki sektörel dağılıma bakıldığında ise % 48'lik oran ile en yaygın sektör imalat sektörüdür. İmalat sektörünü takiben en yaygın sektör toptan ve perakende ticaret, inşaat sektörü, ulaştırma ve depolama, hizmet sektörü, konaklama ve yiyecek sektörü yaygın sektörler arasında yer almaktadır. İmalat sektörleri arasında en yaygın sektör % 18'lir oranla tekstil imalatı olarak belirlenmiştir. Bunu takiben ana metal ürünlerin imalatı, gıda ürünlerinin imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı , kömür ve petrol ürünleri imalatı gibi alanlarda imalat üretimi yaygın olarak görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri İşgücü İstatistikleri Bürosu, genel iş gücü piyasa analizi çalışmalarının yanı sıra , yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları da gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda New York, Philadelphia , Boston, Atlanta, Chicago, Dallas, Kansas, San Fransisco eyaletlerine ve bu eyaletlerin şehirlerine yönelik ayrı ayrı yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları yapılmış olmakla birlikte bu eyaletlerde "engellilere yönelik" yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları yapılmamıştır. Benzer şekilde ülkemizde de bu nitelikte bir çalışmaya rastlanamamıştır. Ülkemizde hem genel hem de her şehre yönelik yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları yapılmakta fakat engellilere yönelik yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları yapılmamaktadır. Bu araştırma , bu nitelikteki ilk araştırma özelliğini taşımaktadır. Bu tür engellilere yönelik yerel iş gücü piyasa analizi çalışmaları yapılması ve engellilerin bu analiz sonuçlarına dayalı olarak istihdama yönlendirilmesi ve mesleki eğitim çalışmalarının da bu analiz sonuçlarına dayalı olarak yürütülmesi istihdam sağlama ve istihdamda kalıcılık çalışmaları için önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın alanyazındaki diğer araştırmalardan farklı olan başka bir özelliği ise atölye ortamında öğretilen iş türünün gerçek iş ortamına genelleme sürecinde de öğrencilerin uygulamacı tarafından 2 ay süre ile desteklenmeleri ve bu sürecin sonunda gerçek iş ortamında onların bağımsız çalışabilir düzeye ulaşmaları olmuştur.

Ülkemizde sistematik ve kapsamlı bir mesleki eğitim programı ile zihinsel yetersizliğe sahip bireylere gerçek iş ortamında meslek kazandırılmasına yönelik 1 araştırma yapılmıştır. Cavkaytar (2012) tarafından yürütülen bu araştırma, "Zihin Yetersizliği Olan Yetişkinlere Garsonluk Mesleği Eğitimi Projesi" başlıklı bir proje olarak çalışılmıştır. Bu projede zihin engelli gençlere kafe garsonluk mesleki becerileri gerçek iş ortamında kazandırılmıştır. Bu araştırma, kapsamlı bir mesleki eğitim programının uygulanması; bir beceri değil; bütünüyle bir meslek öğretimi yapılması ve gerçek iş ortamında uygulanması açısından kapsamlı ve işlevsel bir çalışma özelliği göstermektedir. Bu tür araştırmaların sayısının artırılması, zihinsel yetersizliğe sahip bireyler için örnek teşkil edebilecek mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi , bu programların okullarda uygulanmasının yaygınlaştırılması ve gerçek iş ortamlarında yürütülecek çalışmalara örnek teşkil etmesi açısından önemli görülmektedir.

Bu araştırmada mesleki eğitim merkezinde açılan atölyenin , araştırma bittikten sonra da okul tarafından diğer öğrencilerin yararlanacağı şekilde işlerlik kazandırılmasına yönelik önlemler araştırmacı tarafından alınmıştır.

İleri araştırmalarda engelli öğrencilere mesleki beceri öğretimi için becerinin seçilmesi aşamasında öğrencilerin buldukları ile yönelik iş gücü piyasa analizi yapılması ve bu analizin sonuçlarına göre seçilen beceri için öğretim yapılması, istihdam edilebilirlik ve istihdamda kalıcılık sağlanması açısından önemli görülmektedir. Ayrıca Milli Eğitim Müdürlükleri Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde yeni atölyeler açarken bu merkezlerin bulunduğu ile yönelik iş gücü piyasa analizi sonuçlarının göz önüne almaları, atölyelerin işlevselliği açısından önemli görülmektedir. Yetersizliğe sahip öğrencilerin öğrendikleri becerileri gerçek iş ortamında uygulayabilmeleri sürecinde bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle gerçek iş ortamına geçiş sürecinde geçiş planlamasının nitelikli bir şekilde yapılması önerilebilir. İleri araştırmalarda işe geçiş planı uygulanarak yetersizliği olan bireylerin işe yerleştirilmeleri sürecini inceleyen başka araştırmalar yapılabilir. Ayrıca gerçek iş ortamında yetersizliğe sahip bireyler bağımsız olarak çalışabilir düzeye gelinceye kadar bir iş danışmanı tarafından işbaşı eğitimi ile desteklenmelidir. Bu araştırma böyle bir desteğin yetersizliği olan bireylerin işe uyum sürecini kolaylaştırdığını göstermektedir. Yetersizliği olan bireylerin gerçek iş ortamına geçiş sürecinde iş ortamındaki diğer personelin de bilgilendirilmeleri önemli görülmektedir. İleri araştırmalarda bu tür bilgilendirme çalışmalarının etkileri incelenebilir. İş yerlerindeki iş güvenliği önlemlerinin yeterliliği konusunda yeni araştırmaların yapılması iş güvenliği risklerini fark etme ve önleme çalışmalarına ışık tutabilir.

EKLER

Ek 1- Sosyal Geçerlik Bulgusu - **Bir Öğretmenin Kendi İsteği İle Yazıp Uygulamacıya Gönderdiği Mektup**

BİR ÖĞRETMENİN MEKTUBU...

Burcu ; okulumuza ilk geldiği gün sınıfımıza girdiğinde arkadaşlarından korktu, “Beni buraya mı layık gördün anne? , Burası nasıl bir yer?, Hemen gitmek istiyorum” dedi. Ağlayarak koridorda koşmaya başladı. Burcu önde annesi arkada kaçır gibi gittiler okulumuzdan. Birkaç gün sonra; Burcu yine sınıfta. Ürkek, korku dolu gözler. Bir şekilde bu okulda olmaya ikna edilmiş ama yine de gönülsüz. İlk günler Burcu ile teneffüslerde birlikte vakit geçirdik. Başka sınıflardan anlaşabileceğini düşündüğüm kız öğrencilerimle tanıştırdım. Arkadaş istemediğini söyledi. Karşımda suratı asık, a sosyal, dünyaya küsmüş, hiçbir şey yapamadığını söyleyen,hiçbir çalışmaya katılmak istemeyen, ama bir kerecik tebessüm ettiğinde (o günlerde onu gülümsetmek ne mümkün) dünya tatlısı gencecik bir kız.

Branş derslerine ve atölye derslerine (bir çalışma yaptırdığımızda arkadaşlarının alay edeceğini düşünerek) katılmak istemiyordu. Branş öğretmenleri ile görüşüp bu davranışla mücadele etme kararı aldık. Derslerde yapabildiklerini ön plana alıp başarabildiğini kendisine ve arkadaşlarına gösterdik. Yavaş yavaş o duygularını yenmesine yardımcı olmaya çalıştık. Tam o dönemlerde sizinle diyaloglarımız sonucunda tekstil çalışmasına katılması kararını aldık. Burcu bu tür çalışma ve faaliyetler için

hep aklımda olan bir öğrencim. O her ne kadar ben yapamam dediye de ben onun yapabildiklerini görebiliyordum ve böyle bir çalışmanın ona pozitif çok şey katacağını düşündüm ve katılmasını gerçekten çok istedim.

Çalışmanın ilk günlerinde, çalışmadan geldiği bir gün; Burcu sınıfa girdiğinde memnuniyetsiz ve isteksizdi. “Öğretmenim ne işimize yarar ki; Bu neye benziyor? Ben gitmesem olmaz mı?” sorularını sordu. “Gitmen gerekiyor kızım bu işi öğrendiğinde çok mutlu olacaksın , başka arkadaşların olacak, bu çalışma senin için çok önemli ve sen gitmezsen ben de çok üzülürüm” dedim. “Tamam ” diyerek tek kelimelik bir cevap verdi ve yerine oturdu.

Saçları hep örgülüydü. Suratı asıktı. Hep utangaç,ürkek. Bırakın erkek arkadaşlarıyla konuşmayı ,kız arkadaşlarıyla selamlaşmazdı bile (Can ile hiç muhattap olmazdı). Bir ,iki hafta sonra Burcu ve Can atölye çalışmasından sonra gülerek sınıfa girdiler. “Ne oldu ?, Çok mutlu görünüyorsunuz .” diye sordum. “Hiiiç, bir şey olmadı.” dediler sustular ve yerlerine oturdular. Evet .. olmuştu onlar artık iletişim kurup, arkadaş olmuştu. Burcu o günlerden sonra değişik kıyafetler giymeye başladı. Saçlarının örgüsünü açtı. Gülmeye başladı. Sohbet etmeye başladı. Gözlüğünün çerçevesini , rengini değiştirmek istedi ve değiştirdi. Saçlarını düzeltmek için tuvalete gidip aynaya bakmaya başladı, değişik saç modelleri denemeye çalıştı. Sınıftaki saksı çiçeklerimizle hiç ilgilenmeyen Burcu , çiçekleri sulamak isteyip, günlük bakımlarını yaptı.

İlk defa okulumuzdaki bir faaliyete kendisi katılmak istedi,katıldı(Hatta çalışmada görevli Mine ile aynı görevi almak istedi.). Arkadaşları ve öğretmenlerimiz Burcu” ün farkına vardı. Evet belki abarttığımı düşünebilirsiniz ama biz bunların hepsini tek tek yaşadık. Şimdi bu çalışma sayesinde Burcu kendi yapabileceklerinin farkına vardı. Kız olarak kendini beğenmeyi öğrendi. Teneffüslerde, okul içinde güzel arkadaşlıklar kurdu (Mine yakın arkadaşı oldu, dip dibe gezdiler, kol çalışması sırasında okul panosu hazırlama görevini Mine ile beraber üstlendiler , çok da başarılı oldular.)ve arkadaşlarına yardım etmeyi öğrendi.”Ben bunu yapabilirim” cümlesini kullanmaya başladı.

Bir gün sınıfımızın kapısında elinde atölyede paketlediği gömleği getirip bana gösterdiğinde ; (Burcu”ün gözlerinin içi parlıyordu ve çok heyecanlıydı) Burcu”ün okulumuza geldiği ilk günü ve söylediği sözü hatırladım. “Anne beni buraya mı layık gördün?” Bu çalışmayla Burcu”ün değişim yaşayacağına inanan öğretmeni olarak ben ; o paketli gömleği gördüğümde şaşırımdım, yapabileceğini bile bile görünce hem çok şaşırımdım,hem de gıpta ile baktım, bir o kadar da sevindim ve uygulandım. Bir çok duyguyu bir arada yaşadım ve içimden “bu senin bir başarın, inşallah nelere layık olduğunu anlarsın” dedim ama beni hiiiç duyan olmadı.

Burcu artık okulumuzdaki diğer atölye derslerine ve branş derslerine isteyerek katılıyor. Özgüveni geliştirdi bu çalışmayla. Görev almak için istekli hale geldi. Çekinmeden “Ben yapabilirim “ifadesini kullanıyor. Burcu bu işi öğrendi. Bu işi öğrenirken; iş ve meslek ahlakına yönelik çok şey öğrendi. Çalışma disiplini kazandı.Temiz olma, tertipli çalışma, işe zamanında başlama ve işi zamanında bitirme ,çalışma sırasında sadece işle ilgilenebime becerileri kazandı. İletişim kurma becerileri geliştirdi. Bizim öğrencilerimizin bir iş yerinde çalışabilmesi için öncelikle iş ve meslek ahlakının geliştirilmesi,yapacağı işin öğretilmesi ve çalışacağı yerde bir oryantasyon çalışmasının yapılması gerekir. Burcu bu çalışma ile iş öncesi hazırlık becerilerin kazandı, işi öğrendi, fabrikada uygulayarak doğal ortamda insan ilişkileri, fiziki koşullar, vb. çalışma şartlarını gördü. Oryantasyona katıldı. Gömlek paketleme işini öğrendi. Artık Burcu”ün (Can”in) bu üretimi yapan bir iş yerinde rahatlıkla çalışabileceğini düşünüyorum.

Buna benzer çalışmalar okulumuzda yürütülürse eğer; bir çok öğrencimiz kendisinin farkına varır. Cinsel kimliğinin(kız olma ,erkek olma) farkına varır. Sosyal gelişimi güçlenir, iletişimi zenginleşir,psikolojik doyum (ben de artı kbir şeyler yapabiliyorum) sağlanır,yapılması uygun olan davranışlar artar, yapılması uygun olmayan davranışlar azalır, öğrenciler iş ve meslek ahlakı edinir (temizlik,iş öncesi hazırlık,düzenli çalışma ,sadece işle ilgilenme,çalıştığı yeri düzenli bırakma ,işe zamanında gelme ,zamanında başlama ve bitirme ... vb.) işi öğrenir ve bir meslek alanıyla ilgili bir işi yapabileceğini düşünerek geleceğe yönelik kaygıları azalır. Kendine güveni artar. Burcu “gömlek çalışmasına katıldığım için bu belgeyi kazandım”diyerek çalışma sonrasında hak ettiği belgeyi gösterdi.”Bunu kaybetmemeliyim anneme götüreceğim,dedi. Ben de çok mutlu oldum Burcu adına.. Böyle bir çalışmayı okulumuzda öğrencilerimizle yürüttüğünüz için teşekkür ediyorum.

Can okula geldiğinde sınıfa bile girmeden teneffüsteki arkadaşlarından korktu. Annesiyle hiç bir şey söylemeden çıkıp gittiler. İki gün sonra tekrar geldi ve Sınıfımıza girdi..Gösterdiğim yere oturdu. Bir gün boyunca bir kelime bile çıkmadı ağzından. Onun da utangaçlıkları vardı. Ama onun ki , bilmediği için , öğrenmesi gereken çok şey olduğundandı.(Ailesinden alınan bilgiye göre ;eğitim öğretim konuları,matematikte toplama ,çıkarma ,paralar,saat.... Buna benzer her şey.) Uysal bir öğrenci Can, bir o kadar da kendine güvensiz, içe kapanık ve ürkek. Bir süre hiç arkadaşı olmadı. Hep camdan top oynayanları izledi. İlerleyen günlerde biraz diyalog kurmaya başladık ama yinede istediğim gibi değildi. Çalışmaya katılacağını anlattığımda çok heyecanlandı. Gözlerinin içi gülüyordu beni dinlerken.

Can çalışmaya başladıktan sonra önce Burcu ve Mine ile arkadaş oldu. Teneffüslerde bahçeye çıkmaya başladı. Bahçede top oynayanlara katıldı. Mine Burcu ve Cihan orotoryo çalışmasına birlikte katılmaya istekli oldular ve katıldılar.Üçlü (Burcu-Cihan- Mine) olarak hem kendilerinin farkına vardılar ,hem de okulumuz onları tanıdı.Okul beden eğitimi öğretmenin kontrolündeki müsabaka seçmelerinde kendisi gelip “Bende gidebilir miyim?” diyerek katıldı. İletişim becerileri gelişti. Sessiz efendi bir öğrencidir Cihan. Bu çalışmayla çekingenliğini yendi.

Can birgün fabrika dönüşünde “Ben saati ve paraları bilmiyorum, ne zaman öğreneceğiz” diye sordu. Bu soru karşısında hem çok şaşırđım hem de sevindim. “Neden sordun , (onun BEP”inde o konular biraz daha ilerideydi.)neden şimdi öğrenmek istiyorsun?” diye sorduğumda, “Çalışmaya (fabrikaya)kaçta gidip geldiğimizi öğrenmek için” dedi ve BEP teki konuları yerini değiştirerek Can ile saati çalıştık, öğrenmeye başladı. Sonra koluna bir saat taktı. Atölye dönüşü saati öğrenmek istemesi beni çok mutlu etti. Burcu için sıraladığım bütün gelişimleri Cande de gözlemlerdim. Öz güveni gelişti. Sosyal faaliyetle kendi isteği ile katılmaya başladı. İletişim becerileri gelişti. Akademik becerileri (para – saat..vb) edinimi kolaylaştı. Öğrenmeye istekli hale geldi. Bir gün sınıfımızın kapısında elinde atölyede paketlediği gömleği getirip bana gösterdiğinde ; (Can”in gözlerinin içi parlıyordu ve çok heyecanlıydı. Eleri titriyordu.) Çok şaşırđım ve mutlu oldum. Onun mutluluğu benim mutluluğumdur. (Her iki öğrencim için de; tarifi olmayan bir güzellik , bir şans, büyük getirisi olan bir çalışma.)

Bu çalışma ile öğrencilerim çok şey kazandı. Ben de sizi tanıma fırsatı buldum. Çalışmalar sırasında her adımda beni bilgilendirip nazik düşündüğünüz ve planlama yaparken bu planlarınızdan beni haberdar ettiğiniz için tekrar tekrar TEŞEKKÜR EDERİM...

S.K

ÖZEL EĞİTİM SINIF ÖĞRETMENİ

EK 2. Yeterliklere Dayalı Mesleki Eğitim Programı

GÖMLEK PAKETLEME VE ETİKETLEME YETERLİĞE DAYALI MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMI

Meslekler temelde iki'ye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki hizmet meslekleri, diğeri üretim meslekleridir. Hizmet meslekleri hizmet üretimi ile ilgili görevleri kapsayan mesleklerdir. Elektrik tesisatçılığı, sekreterlik, bilgisayar teknisyenliği vb. meslekler hizmet mesleklerine örnek verilebilir. Üretim meslekleri ise çeşitli malzemeleri bir dizi üretim sürecinden geçirerek mamul maddeye (ürüne) dönüştürülmesiyle ilgili görevleri kapsayan mesleklerdir (Sezgin, 2009). Bu araştırmada hedeflenen meslek dalı (tekstil) üretim meslekleri kategorisinde yer almaktadır. Tesfiyecilik, oto tamirciliği, giyim, tekstil gibi bazı meslekler çok bölümlüdür ve

geniş bir faaliyet alanını kapsar. Bu mesleklerin her bölümü ayrı bir uzmanlık dalıdır. Buna karşılık tek bölümlü, sınırlı bilgi-beceri ve iş alışkanlığı gerektiren meslekler de vardır. Mobilya döşemeciliği, oto boyacılığı, ve betonarme demirciliği tek bölümlü mesleklere örnek olarak gösterilebilir (Sezgin, 2009). Tekstil mesleğinin kendi içerisinde alt bölümleri vardır, bunlar; kalıpcı, remayözcü, overlokçu, makineci, son ütücü, paketlemeci, kalite kontrol elemanı, bilgisayarıcı olarak sıralanmaktadır. Bu alt bölümlerden bu araştırmada paketleme işçiliği çalışılması hedeflenmektedir. Öğretilmesi hedeflenen meslek için hazırlanacak olan mesleki eğitim programlarında ilk aşama iş analizi hazırlamaktır.

İŞ ANALİZİ

İş analizi, iş görenlerin; işlevleri, kullandıkları yöntem ve teknikler, kullandıkları alet ve makineler, ürettikleri mal ve hizmetler, işleri için gerekli olan bilgi, yetenek ve nitelikler konusunda veri toplamaktır. Bir başka ifadeyle iş analizi, bir işin yerine getirilmesi için gerekli olan koşulların, niteliklerin, yeteneklerin ve faaliyetlerin incelenmesidir. (Konuk,2010).

İş Analizi Sürecinde Temel Basamaklar

İş Analizi Sürecinde Temel Basamaklar, Sezgin, 2009; s. 39)

1- İşin Tanımı

Mesleki eğitim programlarındaki iş analizinin ilk basamağı analize esas olacak işin tanımını yapmaktır. İş tanımının iş hayatındaki gerçek durumu yansıtabilmesi için faaliyet alanının çerçevesinin dikkatli olarak tespit edilmesi gereklidir. İş tanımı tek bölümlü sınırlı mesleki yeterliliklerden oluşan bir faaliyet alanını kapsayabileceği gibi, geniş bir meslek alanıyla ilgili çok boyutlu bir meslekler grubunu da kapsayabilir. İş tanımları, mesleklerin kimliğini göstermektedir. Öğretim amacıyla yapılacak iş analizine esas olacak iş tanımlamalarının yapılabilmesi için bireyin yaptığı iş ve görevler hakkında ayrıntılı bilgiye ihtiyaç vardır (Sezgin, 2009). İş tanımlamasına esas olacak bilgilerin toplanmasında anket, günlük, gözlem ve görüşme gibi teknikler kullanılmaktadır (Konuk,2010). Araştırmacı bu iş analizinde fabrikada

işçileri gözlemlene ve görüntü kaydı alma, işveren ve şefler ile görüşme ve konuyla ilgili kaynakların incelenmesi ve araştırmacının tuttuğu günlükler yoluyla bilgi toplamıştır.

Tekstil İşçisi (Paketleme ve Etiketleme) İş Tanımı

Meslek Adı: Tekstil işçisi (Paketleme ve Etiketleme)	Meslek Birim Grubu: Elle Paketleme İşlerinde Çalışanlar
Meslek Kodu: 9322	Gereken Minimum Eğitim Düzeyi : İlköğretim
Eğitimci: Araştırmacı aynı zamanda eğitimcidir. Konya Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları ve El Sanatları Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimini, Abant İzzet Baysal Üniv. Zihin engellilerin eğitimi ana bilim dalında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.	
Meslek Tanımı: İmal edilen tekstil ürünlerinin etiketlenmesi, ütülenmesi, katlanması paketlenmesi işlemlerini yaparak satışa hazır hale getiren kişidir.	
Görevler: Paketleme işçisi, işletmenin genel çalışma prensipleri doğrultusunda, araç, gereç ve ekipmanları etkin bir şekilde kullanarak, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevre koruma düzenlemelerine ve mesleğin verimlilik ve kalite gereklerine uygun olarak: <ul style="list-style-type: none">- Düğmeleme ve marka takma işi yapar- Yaka basar- Yaka çemberi ve kelebek çember takar- Katlama ve ütölleme yapar- Etiketleme ve jelatinleme yapar	
Kullanılan Alet ve Malzemeler: Buharlı ütü, özel ütü masası, gömlekler, yaka çemberleri ve kelebek çemberler, pelur kağıtlar, yaka kartonları, ataçlar, iğneler, etiketler, markalar, jelatinler	
Mesleğin Gerektirdiği Özellikler: <ul style="list-style-type: none">- Hızlı çalışabilen- Seri ve hatasız çalışabilen- El – göz eşgüdümüne sahip- Ayakta uzun süre durabilecek fiziksel dayanıklılığa sahip,- Rutin ve tekrarlı işi yapmayı seven- Sabırlı- Dikkatini yaptığı işe yöneltebilen kimseler olmaları gerekmektedir.	
Çalışma Ortamı ve Koşulları: Çalışma ortamları fabrika veya atölyelerdir. Çalışma ortamı gürültülüdür. Tüm işlemler ayakta yürütülür. Çalışma sırasında iş güvenliği önlemi alınmadığı taktirde (yanmaz eldiven kullanılmaz ise) ellerde yanma riski oluşabilir.	
Çalışma Alanları ve İş Bulma Olanakları:	

Tekstil işçileri (paketleme ve etiketleme) tüm tekstil fabrikalarının paketleme bölümlerinde istihdam edilebilirler. Ayrıca fabrikadan bağımsız olarak açılan özerk paketleme atölyelerinde çalışabilirler. Fabrikadan sipariş alma yoluyla evde iş yapabilirler. Korunmalı iş yeri ya da atölyelerde çalışabilirler.

Nezaretinde Çalıştığı Meslek Elamanı:

Tekstil işçisi, nezaretçi ve ustabaşı (Tekstil Paketleme) denetiminde çalışır.

İş Güvenliği Riski ve Alınan Önlemler:

Tekstil işçiliğinde (paketleme ve etiketleme) temel risk, ütöleme esnasına el ve bileklerde oluşabilecek olası yanıklardır. Bu risk dışında mesleğin herhangi bir riski yoktur.

İş ve işçi sağlığı güvenliği tüzüğü'nün 530. Maddesinde "El ve kolların korunması için kullanılacak eldivenler, işçinin ellerine ve yapacakları işe uygun seçilmiş olacaktır." ifadesi yer almaktadır. Bu nedenle çalışmada kullanılmak üzere özel yanmaz eldivenler temin edilmiştir.

İşin Gerektirdiği Kuralları:

- Mesai saatlerine uyulması
- Ustabaşı'nın yönergelerinin yerine getirilmesi
- İş esnasında yalnızca işle ilgilenilmesi
- Belirlenen sürede işin tamamlanması
- İş esnasında başka işçilerle sohbet edilmemesi
- Ütü kullanırken ürünü yakmamaya dikkat edilmesi
- Ütü yaparken yanmalara karşı ellerine eldiven takılması
- Verilen bir görevin itiraz etmeden gereğine uygun olarak yapılması
- Diğer çalışanlarla olumlu iletişim ve etkileşim kurulması
- Eleştiri ve değerlendirmelere açık olunması
- Verilen işi belirli hızda ve doğrulukta yapılması
- İş yerine ait araç gereçler malzemelerin kullanımına özen gösterilmesi

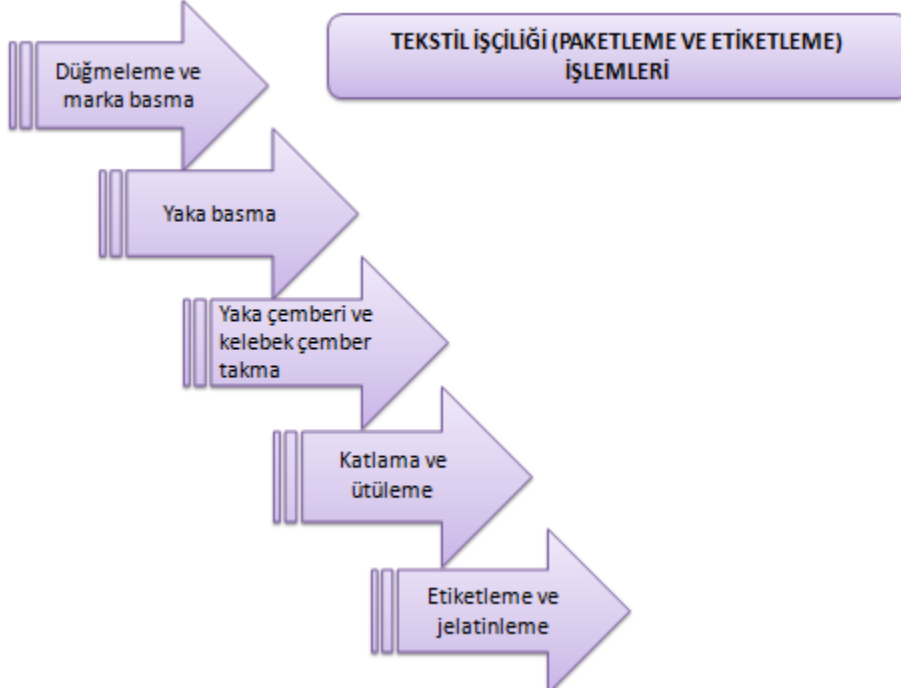
İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşlar

Sakarya İlinde faaliyet gösteren Güvensoy Tekstil fabrikası ve Sakarya mesleki eğitim merkezi ile işbirliği yapılacaktır. Mesleki eğitim merkezinde tekstil işçiliği üzerine atölye açılacak ve bu merkezde eğitim gören zihin engelli öğrencilere işin öğretimi bu atölyede gerçekleştirilecektir. Öğretilen işin öğrenciler tarafından gerçek iş ortamında uygulanması için de Güvensoy tekstil fabrikasında ortamlar arası ve araç gereçler arası genelleme çalışmaları yapılacaktır. Malzeme temininde Güvensoy tekstil fabrikası destek sunacaktır. Açılacak olan atölyenin giderleri için TÜBİTAK tarafından destek sağlanacaktır.

2- İşlem Analizi

İşlem, işin öğretilebilecek anlamlı bir parçasıdır. Bir işin ya da görevin yapılabilmesi için işlemlerin belirli bir sırada yapılması şarttır. Mesleki – teknik eğitimde işlem temel öğretim unsudur. Meslekle ilgili tutum ve alışkanlıklar işlemlerin öğretimi sırasında veya bağımsız

olarak öğretilebilir. Öğretim envanteri mesleki tutum ve alışkanlıkları da kapsamalıdır. Aşağıdaki tabloda tekstil işçiliği (paketleme ve etiketleme) işlemleri yer almaktadır.

Program geliştirmede hedefler üç alanda sınıflanmaktadır. Bu alanlar Bilişsel Alan, Duyuşsal Alan ve Devinsel (Psiko-motor) Alandır.

Bilişsel alan, zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır.

Duyuşsal alan, sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alanlardır. Bu alanda bireyin özellikleri ön plandadır.

Devinsel alan ise zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren becerilerin baskın olduğu alandır. Bu alanda beceriler ön plandadır (Demirel, 2012; Sezgin, 2009).

Tekstil İşçiliği (paketleme ve etiketleme) Yeterliğe Dayalı Hedefler

Tekstil İşçiliği (paketleme ve etiketleme) Yeterliğe Dayalı Bilişsel Alan Hedefleri

- Mesleğinin tanımını yapma
 - o Öğrenci mesleğini "İmal edilen tekstil gömleklerin etiketlenmesi, ütülenmesi, katlanması paketlenmesi işlemlerini yaparak satışa hazır hale getiren kişi" olarak tanımlayabilir

- Mesleğin işlem aşamalarını bilme
 - o Öğrenci mesleğin beş işleme ayrıldığını söyleyebilir
 - o Öğrenci mesleğin işlemlerini yapılış sırasına göre sıralayabilir (düğmeleme ve marka takma, yaka basma, yaka çemberi ve kelebek çember takma, katlama ve ütüleme yapma, etiketleme ve jelatinleme yapma)
- Mesleği ile ilgili çalışma alanları ve iş bulma olanakları hakkında bilgi verme
 - o Öğrenci tüm tekstil fabrikalarının paketleme bölümlerinde, özerk paketleme atölyelerinde, evde ve korumalı iş yeri ya da atölyelerde çalışabileceklerini söyleyebilir
- Mesleği ile ilgili iş arama ve iş başvurusu yapma hakkında bilgi sahibi olma
 - o Öğrenci iş aramak için İŞKUR'a başvuru yapması gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci iş aramak için ilanları takip etmesi gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci CV hazırlayabilir
 - Öğrenci yaş, cinsiyet, medeni durum ve uyruk bilgilerini yazması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci eğitim bilgilerini yazması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci iş deneyimi bilgilerini yazması gerektiğini söyleyebilir
- Nezaretinde çalıştığı meslek elamanını bilme
 - o Öğrenci nezaretçi ve ustabaşı (Tekstil Paketleme) denetiminde çalıştığını ifade edebilir
- Kullandığı malzemeleri tanıma
 - o Öğrenci işi yaparken; kelebek çember, yaka çemberi, marka, etiket, marka kartonu, marka plastiği, yaka kartı, pelur kağıt, sırt kartonu malzemelerini kullandığını söyleyebilir
 - o Öğrenci kelebek çember, yaka çemberi, marka, etiket, marka kartonu, marka plastiği, yaka kartı, pelur kağıt, sırt kartonu malzemelerini isimleri sorulduğunda söyleyebilir
- İş esnasında her bir işlemde doğru araç gereç seçme
 - o Öğrenci düğmeleme ve marka takma işleminde gömlek, marka kartonu, marka plastiği malzemelerini kullanması gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci yaka basma işleminde gömlek, yaka kartı , ütü, ütü masası, malzemelerini kullanması gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci yaka çemberi ve kelebek çember takma işleminde gömlek, masa, kelebek çember, yaka çemberi malzemelerini kullanması gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci katlama ve ütüleme işleminde gömlek, pelur kağıt, dikdörtgen sırt kartonu, ütü, ütü masası malzemelerini kullanması gerektiğini söyleyebilir
 - o Öğrenci etiketleme ve Jelatinleme işleminde etiket , gömlek , marka kartonu, jelatin malzemelerini kullanması gerektiğini söyleyebilir
- Giysileri yazlık / kışlık olarak sınıflama
- İş güvenliği önlemlerini bilme
 - o Öğrenci ütü kullanırken önlem olarak (elinin yanmaması için) eline eldiven takması gerektiğini söyleyebilir
- Tehlikeli bir durumda hangi ilk yardım tekniklerini uygulaması gerektiğini bilme
 - o Yanıklar
 - Öğrenci yakıcı cismi yaranın üzerinden uzaklaştırılması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci yaraya temiz soğuk su tutması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci 112'yi arayarak yardım istemesi gerektiğini söyleyebilir

- o Düşme ve kırılmalar
 - Öğrenci kırılan bölgedeki ışılığı indirmek için buz kompresi uygulanması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci hastayı yerinden hareket ettirmemesi gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci 112'yi arayarak yardım istemesi gerektiğini söyleyebilir
- o Bayılmalar
 - Öğrenci bayılan kişinin nefes almasını kolaylaştırmak için sıkı giysilerini gevşetmesi gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci bayılan kişinin solunumunu kontrol etmek için hastanın göğüs kafesinin yükselme ve alçalma hareketlerini izlemesi gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci bayılan kişinin solunumunu kontrol etmek için hastanın ağız ve burnunu kontrol etmesi gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci hastanın ağızına kaçmış bir cisim var ise çıkarması gerektiğini söyleyebilir
 - Öğrenci 112'yi arayarak yardım istemesi gerektiğini söyleyebilir

Tekstil İşçiliği (paketleme ve etiketleme) Yeterliğe Dayalı Duyuşsal Alan Hedefleri

- İş yeri kurallarına uymaya istekli olma
 - o Öğrenci fabrikaya 08:30' da gelebilir
 - o Öğrenci saat 12:30 – 13:30 saatleri arasında öğle yemeğine gidebilir
 - o Öğrenci saat 19:00' da fabrikadan çıkabilir
 - o Öğrenci iş esnasında yalnızca işi ile ilgilenir (başkalarıyla iş dışındaki konularda konuşmaz)
 - o Öğrenci iş yerinde sigara içmez
- Verilen bir görevi itiraz etmeden gereğine uygun olarak yapmak için istekli olma
 - o Öğrenci, şef yönerge verdiğinde onu dinleyebilir
 - o Öğrenci, şefin yönergesini söylediği şekilde ve hemen yerine getirebilir
- Diğer çalışanlarla olumlu etkileşim kurma
 - o Diğer çalışanlar ile selamlaşabilir
 - o Diğer çalışanlara hatrını sorabilir
 - o Diğer çalışanlar soru sorduğunda cevap verebilir
 - o Diğer çalışanlar yardım istediğinde yardım edebilir
 - o Yardıma ihtiyacı olduğunda diğer çalışanlardan yardım isteyebilir
- İşini yapmada istekli olma
 - o Öğrenci işe gideceği saatte çantasını alarak hazırlanabilir
 - o Öğrenci işe başlayana kadar verilen yönergelere uyabilir
 - o Öğrenci işi ile ilgili işlemleri tam zamanında başlatabilir
 - o Öğrenci işi ile ilgili işlemler tamamlanıncaya kadar katılımını sürdürebilir
 - o Öğrenci işi ile ilgili işlemler bittiğinde kendine yapılan sosyal pekiştirmeye uygun tepki (cak yaparken elini kaldırır) verebilir
 - o Öğrenci yaptığı işi sevdiğini söyleyebilir
- Eleştiri ve değerlendirmelere açık olma
 - o Öğrenci yaptığı iş hakkında eleştirildiği zaman dinleyebilir
 - o Öğrenci yaptığı iş hakkında eleştirildiği zaman dinlediği eleştiriye uygun davranış sergileyebilir
- İşyerinde karşılaşılan bir problemi çözmek için çaba gösterme

- o Öğrenci işyerinde bir problemle karşılaştığı zaman problemin ne olduğunu söyleyebilir
- o Öğrenci problemin nasıl çözülebileceğine ilişkin seçenekleri yazabilir
- o Öğrenci yazdığı seçenekleri çözerken kimden yardım alabileceğini yazabilir
- o Öğrenci problem çözümünde yardım alabileceği kişiden yardım isteyebilir
- Verilen bir işi belirli bir hızda yapma
 - o Öğrenci işi belirlenen hızda ve hatasız yapabilir
- Öğrenci iş yerine ait araç gereç ve malzemelerin kullanımına özen gösterme
 - o Öğrenci pelur kağıtları kullanırken yırtmamaya özen gösterebilir
 - o Öğrenci plastik çemberleri kullanırken yıpratmamaya özen gösterebilir
 - o Öğrenci gömlekleri paketlerken kirlenmemesine özen gösterebilir
 - o Öğrenci ütü kullanırken düşürmemeye özen gösterebilir
- Sorumluluk sahibi olma
 - o Yapacağı iş hakkındaki sorumlulukları tam ve doğru şekilde yerine getirebilir
 - o Yapacağı iş hakkındaki sorumlulukları zamanında yerine getirebilir
- Temiz çalışma alışkanlığına sahip olma
 - o Öğrenci çalışmaya başlamadan önce ellerini yıkayabilir.
 - o Öğrenci iş esnasında elleri kirlenirse ellerini yıkayabilir
 - o Öğrenci çalışma masasını temiz tutar
 - o Öğrenci yere düşen ürünü temizler
- İş yeri çalışma prensiplerine uyma
- Kendine güvenme
- Mesleki teknolojik gelişmeleri takip etme
- Zamanı iyi kullanma
- Ekiple işbirliği halinde çalışma becerisine sahip olma

Tekstil İşçiliği (paketleme ve etiketleme) Yeterliğe Dayalı Devinsel (Psiko-motor) Alan

Hedefleri

- Düğmeleme ve Marka Takma
 - o Öğrenci dikim işlemi tamamlanmış gömleğin kol ve göğüs düğmelerinin tamamını % 100 düzeyinde ilikleylebilir
 - o Öğrenci düğmeleri iliklenmiş gömleğe % 100 düzeyinde marka takabilir
- Yaka Basma
 - o Öğrenci marka basılmış gömleğe % 100 düzeyinde yaka basabilir
- Yaka Çemberi ve Kelebek Çember Takma
 - o Öğrenci yaka basılmış gömleğe % 100 düzeyinde yaka çemberi takabilir
 - o Öğrenci yaka çemberi takılmış gömleğe % 100 düzeyinde kelebek çember takabilir
- Katlama ve Ütüleme
 - o Öğrenci kelebek çember takılan gömleği % 100 düzeyinde ütüyerek katlayabilir
- Etiketleme ve jelatinleme
 - o Öğrenci katlanmış gömleği % 100 düzeyinde etiketleyebilir
 - o Öğrenci etiketlenmiş gömleği % 100 düzeyinde jelatinleyebilir

İŞLEM ANALİZİ FORMLARI

TEKSTİL İŞÇİLİĞİ – PAKETLEME VE ETİKETLEME İŞLEM ANALİZİ FORMU		
Mesleğin Adı: Tekstil İşçiliği	İş: Ürün paketleme ve etiketleme	
İşlem No: 1	İşlemin Adı: Düğmeleme Ve Marka Takma	
Yeterlik: Gömlek Paketleme	Ortam: Atölye / Fabrika	Araç ve Gereçler: Gömlek, Marka kartonu, Marka plastiği
İşlem Basamakları	Devinsel (Psikomotor) Hedefler	
	<ol style="list-style-type: none"> 1- Gömleği masanın üzerine sırt üstü serer 2- Gömleğin en alttaki düğmesi ile en alttaki iliği üst üste getirir 3- Gömleğin göğüs bölümündeki en üstteki 3 düğmesi hariç, geriye kalan düğmelerini ilikler 4- Marka kartonunu bir eline alır 5- Marka plastiğini diğer eline alır 6- Marka plastiğinin sivri ucunu marka kartonunun daire şeklindeki deliğinin içerisinden geçirir 7- Kartonu geçirilmiş marka plastiğinin sivri ucunu gömleğin en üstten üçüncü iliğe geçirir 8- Marka plastiğinin sivri ucunu plastiğin arka ucunda kalan kilit bölgesine takarak birleştirir. 9- Gömleğin sağ el bilek düğmelerini ilikler 10- Gömleğin sol el bilek düğmelerini ilikler 	
İşin ortalama yapılış süresi: 1 dk 11 sn		

TEKSTİL İŞÇİLİĞİ – PAKETLEME VE ETİKETLEME İŞLEM ANALİZİ FORMU		
Mesleğin Adı: Tekstil İşçiliği	İş: Ürün paketleme ve etiketleme	
İşlem No: 2	İşlemin Adı: Yaka Basma	
Yeterlik: Gömlek Paketleme	Ortam: Atölye / Fabrika	Araç ve Gereçler: Gömlek, Yaka kartı , Ütü, Ütü masası,
İşlem Basamakları	Devinsel (Psikomotor) Hedefler	
	<ol style="list-style-type: none"> 1- Gömleği yüz üstü şekilde masanın üzerine serer 2- Gömleğin yakasını ellerini üzerinde gezdirerek açtırır 3- Gömleğin yakasını buhara basmadan bir eli ile yakanın ucundan tutarak ütüler. 4- Gömleğin yakasını buhara basarak bir eli ile yakanın ucundan tutarak ütüler 5- Yaka kartonunun uzun kenarı üste gelecek şekilde tutar 6- Gömlek yakasındaki orta çizgi ile yaka kartonunun üst kenar çizgisi üst üste gelecek şekilde yerleştirir. 7- Gömlek yakasının üst yarısını karton arada kalacak şekilde alt yarısının üzerine katlar 8- Katladığın bölgeyi buhara basmadan ütüler 	

	<p>9- Katladığın bölgeyi buhara basarak ütüler 10-Gömleği sırt üstü serer 11-Gömleğin önünde açık bırakılan üç düğmeyi ilikler</p>
İşin ortalama yapılış süresi: 23 sn	

TEKSTİL İŞÇİLİĞİ – PAKETLEME VE ETİKETLEME İŞLEM ANALİZİ FORMU		
Mesleğin Adı: Tekstil İşçiliği		İş: Ürün paketlenme ve etiketlenme
İşlem No: 3		İşlemin Adı: Yaka Çemberi ve Kelebek Çember Takma
Yeterlik: Gömlek Paketleme	Ortam: Atölye / Fabrika	Araç ve Gereçler: Gömlek, Masa, Kelebek Çember, Yaka Çemberi
İşlem Basamakları	Devinsel (Psikomotor) Hedefler	
	<ol style="list-style-type: none"> 1- Gömleği sırt üstü şekilde masanın üzerine serer 2- Kelebek çemberi eline alır 3- Çemberin oyuntulu kısmı üstte kalacak şekilde tutar 4- Çemberi oyuntulu kısmını gömleğin üst düğmesinin üst kısmından altına geçirir 5- Gömleğin sol yaka kanadını kaldırır 6- Kelebek çemberin sol kanadını gömleğin sol kanadının altına geçirir 7- Gömleğin sağ yaka kanadını kaldırır 8- Kelebek çemberin sağ kanadını gömleğin sol kanadının altına geçirir 9- Eliyle düzeltir 10-Yakada bulunan etikete bakarak gömlek bedenini okur 11-Yaka çemberi ölçü tablosuna bakarak bedene uygun ölçüyü okur 12-Yaka çemberini oyuntulu kısmı üste, sivri ucu da sağa gelecek şekilde eline alır 13-Çemberin açık olan sivri ucunu tutarak ayar deliklerinin bulunduğu diğer ucuna doğru kıvrır 14- Ölçü tablosuna bakarak belirlediği sayı kadar en uçtaki ayar deliğinden başlayarak delik sayar 15-Saydığı delikten çemberin sivri ucunu geçirir 16-Çemberin birleşme yeri yakanın üst kısmına gelecek şekilde tutar 17-Halkayı yakanın içine yerleştirir. 	
İşin ortalama yapılış süresi: 40 sn		

TEKSTİL İŞÇİLİĞİ – PAKETLEME VE ETİKETLEME İŞLEM ANALİZİ FORMU

Mesleğin Adı: Tekstil İşçiliği	İş: Ürün paketleme ve etiketleme	
İşlem No: 4	İşlemin Adı: Katlama ve Ütü	
Yeterlik: Gömlek Paketleme	Ortam: Atölye / Fabrika	Araç ve Gereçler: Gömlek, Pelur kağıt, Dikdörtgen sırt kartonu, Ütü, Ütü masası

Devinsel (Psikomotor) Hedefler**İşlem Basamakları**

- 1- Gömleği yüz üstü masaya serer
- 2- Ellerini üzerinde gezdirerek düzeltir
- 3- Sırt-yaka bölgesinin hemen üstündeki gömlek çizgisini hizalayarak pelur kağıdı yerleştirir
- 4- Dikdörtgen sırt kartonunu eline alır
- 5- Kartunun ucundaki çıkıntılı kısmını kartonun beyaz tarafından gri tarafına doğru katlar
- 6- Yakanın ense kısmını eliyle açtırır
- 7- Dikdörtgen sırt kartonun çıkıntılı kısmını yakanın ense bölgesinin içine doğru yerleştirir
- 8- Kartonu pelur kağıdın üzerine paralel olarak yerleştirir
- 9- Sol kolu kartonun üzerine gelecek şekilde katlar
- 10-Gömleğin sol eteğini ileri doğru katlar
- 11-Katladığı kısmın üzerinde elini gezdirerek düzeltir
- 12-Gömleğin sol kolunu geriye doğru yarısından katlar
- 13-Katlanmış kolun bileğinden ters yöne doğru manşet boyunda üç kez katlar
- 14-Sağ omzunu geriye, kartonun üzerine gelecek şekilde gerdirerek katlar
- 15-Sağ kolun omzunu sol kolun omzu ile birleştirecek şekilde tutar
- 16-Birleştirdiği kısma ataç takar
- 17-Gömlek bedeninin alt ve üst kısımlarından zıt yönlerde doğru çekerek eliyle düzeltir
- 18-Gömlek eteğine toplu iğne takarak alt katı ile birleştirir.
- 19-Açıkta kalan kolu, gömleğin manşeti dışarıda kalacak şekilde ortadan ikiye katlar
- 20-Dışarıda kalan sağ kolun bilek biyesini ütüler
- 21-Sağ kolun yarısından tutarak iki kere içe doğru katlar
- 22-Gömlek bedeninin alt ucundan tutar ve karton sınırına kadar olan kısmından katlar
- 23-Gömlek yakasının hizasından fazla kalan kısmı, alttaki omuz katı ve kartonun arasına geçirir
- 24-Gömleğin arka yüzeyini ütüler
- 25-Gömleğin ön yüzeyini ütüler
- 26-Gömleğin açıkta bırakılan bilek biyesini öne doğru katlar
- 27-Katladığı bilek biyesini ataç ile tutturur

İşin ortalama yapılış süresi: 1 dk 12 sn

TEKSTİL İŞÇİLİĞİ – PAKETLEME VE ETİKETLEME İŞLEM ANALİZİ FORMU

Mesleğin Adı: Tekstil İşçiliği

İş: Ürün paketleme ve etiketleme

İşlem No: 5

İşlemin Adı: Etiketleme ve Jelatinleme

Yeterlik: Gömlek Paketleme

Ortam: Atölye / Fabrika

Araç ve Gereçler: Etiket , Gömlek , Marka kartonu, Jelatin

İşlem Basamakları

Devinsel (Psikomotor) Hedefler

- 1- Etiket bandını eline alır
- 2- Diğer eliyle üzerindeki etiketi çıkarır
- 3- Gömleğin üzerindeki marka kartonunun üzerine yapıştırır
- 4- Jelatinin kapaklı kısmı üste gelecek şekilde yerleştirir
- 5- Bir eliyle jelatinin üst kısmından tutarak açar
- 6- Diğer eliyle gömleği önyüzü üstte kalacak şekilde tutar
- 7- Gömleği yaka kısmından jelatinin içine doğru yerleştirir
- 8- Gömleği tamamen jelatinin içine yerleştirdikten sonra arkasını çevirir
- 9- Jelatinin bir katındaki bandı çıkarır
- 10- Jelatinin yapışkanlı kapağını diğer kısmının üstüne gelecek şekilde yapıştırır

İşin ortalama yapılış süresi: 20 sn

Öğretim Envanteri

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Beceri öğretiminde aşamalı yardımla öğretim yöntemi kullanılacaktır. Aşamalı yardımla öğretim yönteminin basamakları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır. Öğretim süreci ile ilgili detaylı içerik bireyselleştirilmiş öğretim planında yer almaktadır.

- 1- *Bireye tepkide bulunması için verilecek uyarıyı belirleme:* Öğrenciye tepkide bulunması için öğretim oturumlarında “gömleği düğmele ve marka tak” beceri yönergesi kullanılacaktır. Gerçek işyerindeki genelleme oturumlarında ise tepkide bulunması için çevre düzenlemesi uyarıyı kullanılacaktır. Bu kapsamda yapacağı işe ilişkin materyallere masaya konulacak ve öğrencinin o materyalleri gördükten sonra işi başlatması sağlanacaktır.
- 2- *Kontrol edici ipucunu belirleme:* Kontrol edici ipucu olarak model + sözel ipucu ile başlanacaktır.
- 3- *İpucunu silikleştirme sürecini belirleme:* öğretim oturumlarında ipucunun silikleştirme süreci uygulamacının anlık kararlarına bağlıdır. Ancak ipucunun türünde (model + sözel ipucundan sadece sözel ipucu kullanımına geçiş) ya da miktarında (becerinin tüm basamaklarında model olma’dan becerinin sadece birkaç basamağında model olmaya geçiş) silikleştirme yapılması planlanmaktadır.
- 4- *Bireyin tepkilerine ne şekilde yanıt verileceğini belirleme:* Bu yöntemde göre öğretim oturumlarında bireyden; doğru tepki, yanlış tepki ve tepkide bulunmama olmak üzere üç tür tepki beklenmektedir. Öğretim oturumlarında doğru tepkiler “aferin”, “iyi gidiyorsun” , “harikasın” gibi sözel pekiştireçler kullanılarak sürekli pekiştirme tarifesiyle pekiştirilecektir. Yanlış tepkiler için daha yoğun kontrol edici ipucu sunularak basamak tekrar ettirilecektir. Tepkide bulunmama davranışı için önce yönerge tekrarı yapılacak ve daha sonra basamak daha yoğun ipucuyla birlikte tekrar ettirilecektir. Yoklama oturumlarında ise doğru tepkiler değişken oranlı pekiştirme tarifesiyle sözel olarak pekiştirilecektir. Tüm oturumların sonunda da çalışmaya katılım davranışı için “benimle çalıştığın için teşekkür ederim” sözel pekiştireci sunulacaktır.
- 5- *Veri kayıt yöntemini belirleme:* öğretim oturumlarında veri toplamak için “Düğmeleme ve Marka Takma Becerisi Öğretim Oturumları Veri Kayıt Formu” kullanılacaktır. Günlük yoklama oturumlarında ise “Düğmeleme ve Marka Takma Becerisi Yoklama Oturumları Veri Kayıt Formu” kullanılacaktır. Veriler toplandıktan sonra grafiğe aktarılacaktır.

- 6- *Uygulama, kayıt tutma ve bireyin gösterdiği performansa göre gerektiğinde değişikler yapma:* Uygulamacı öğrencinin gösterdiği performansa bağlı olarak ipuçlarının sunulmasıyla ilgili anlık kararlar alacaktır. Birey ipucundan sonra ya da bağımsız olarak tepkide bulunduğunda ipuçları azaltılacak ya da ortadan kaldırılacaktır. Yanlış tepkide bulunduğunda ise kontrol edici ipucunu sunmaya geri dönülecektir.

KAYNAKLAR

- Aslan, T. 2009. *Zihinsel yetersizliği olan bireylere elektrikli çim biçme makinesiyle çim biçme becerisi öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretim etkinliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aslan, Y. 2009. *Zihinsel yetersizliği olan bireylere kumaş üzerine çizilen desene pul işleme becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretim etkinliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aktaş, C., Gergin, S., Kuz, T., Mutluoğlu, L., Uğurlu, B., Yılmaz, Z. 2004. "Türkiye korumalı işyerleri araştırmaları", Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153- 375.
- Aydınonat, N. E. 2012 Engelli İstihdamını Arttırmanın Yolları, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Değerlendirme Notu.
- Başar-Coşgun, M. 2010. *Özel gereksinimi olan bireylerin okul hayatından iş hayatına geçiş becerilerinin anne-baba görüşlerine göre belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brault, M. 2013. Disability Statistics from the U.S. *Census Bureau in 2013/2014*. U.S. , Department of Commerce, Economics and Statistics Administration. United States Census Bureau.
- Bureau of Labor Statistics of The U.S. Erişim Tarihi: 29. 11. 2014. <http://www.bls.gov/bls/infhome.htm>
- Bureau of Lanor Statistic, Erişim Tarihi: 11. 09 2014 . <http://www.bls.gov/news.release/pdf/disabl.pdf>
- Bureau of Lanor Statistic Erişim Tarihi: 03.12.2014 <http://www.bls.gov/regions/home.htm>
- Cavkaytar, S. 2009. *Dengeli okuma yazma yaklaşımının türkçe öğretiminde uygulanması: İlköğretim 5. sınıfta bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Cavkaytar, A. 2012. Eskişehir'in Renkleri Gökkuşaağında Buluşuyor: Zihin Yetersizliği Olan Yetişkinlere Garsonluk Mesleği Eğitimi Projesi-Eskişehir Tepebaşı Belediyesi İŞKUR Meslek kazandırma kursu, 2012, 01/08/2012.
- Chandler, W. Schuster, J.W., & Stevens, K.B. 1993. "Teaching employment skills to adolescents with mild and moderate disabilities using a constant time delay procedure", *Educatin and Training in Mental Retardation*, 28(2)155-168.

- Cihak, D.F., Kessler, K., & Alberto, P.A. 2008. "Use of a handheld prompting system to transition independently through vocational tasks for students with moderate and severe intellectual disabilities", *Education and Training in Developmental Disabilities*, 43(1), 102-110.
- Costello, P.J.M. 2007. Action research. New York: Continuum.
- Cuvo, A.J., Leaf, R.B., & Borakove, L.B. 1978. "Teaching janitorial skills to the mentally retarded: acquisition, generalization, and maintenance", *Journal of Applied Behavior Analysis*, 11(3), 345-355.
- Çetinkaya E. 2012. Sakarya İşgücü Piyasası Analiz Çalışması. Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü: Sakarya.
- Değirmenci, H.D. 2010. *Zihinsel yetersizliği olan bireylere otel kat hizmetleri becerilerinin öğretiminde videoyla model olma yönteminin etkililiği*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Demirel, Ö. 2012. Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya, Ankara: Pegem Akademi.
- Department of Labor's Office of Disability Employment Policy. Erişim Tarihi: 29.11.2014 .
<http://www.dol.gov/odep/>
- Disability Status Report - United States , Erişim Tarihi: 11.09.2014
http://www.disabilitystatistics.org/StatusReports/2012-PDF/2012-StatusReport_US.pdf?CFID=14923614&CFTOKEN=24075feb8615ea46-9545BE7B-5056-B400-0DB2F19241C60D99&jsessionid=8430e1852ab47d00b1897656318213f56582#cgi.SCRIPT_NAME#
- Doğan , H. 1983. "Mesleki ve teknik eğitimin ilkeleri ve gelişmesi. Ankara Üniversitesi", *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1).
- Ellen L. S., John W. S., Belva C. C., Jennifer Grisham-Brown 1999. "Teaching Gift Wrapping Skills in a Quadruple Instructional Arrangement Using Constant Time Delay", *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 11(2).139-158.
- Eren , A. 2010. *Engellilerin İş Yerlerinde Çalıştırılması İçin Yapılabilecekler Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erişen, Y. 1997. "Program geliştirme modelleri üzerine bir inceleme", *Eğitim Yönetimi*, 3(3) , 163-180.

- Gündoğdu, A. 2010. *Bir İlköğretim Okulu Ve İş Okulunda Çalışan Okul Yöneticisi Ve Öğretmenlerin Zihin Engelli Bireylerin İşe Yerleştirilmelerine İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gürsel, O., Ergenekon, Y., & Batu, S. 2007. "Gelişimsel Yetersizliği Olan Bireylere Okuldan İşe Geçiş Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Öğretmenlerin Ve Yöneticilerin Görüşleri", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 54-7.
- Hasırcıoğlu, A. 2006. *İşverenlerin Özürlü İstihdamına Yaklaşımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- İnalkaç, L. 2010. *Nakış sanayinde çalışan elemanların mesleki yeterliliklerinin belirlenmesi ve yeterliliklere dayalı program modeli nakış sanayinde çalışan elemanların mesleki yeterliliklerinin belirlenmesi ve yeterliliklere dayalı program modeli*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İŞKUR. *İstatistikler*, Erişim Tarihi: 02. 12. 2014.
<http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx>
- Johnson, A.P. 2005. *A Short Guide To Action Research*. United States of America: Pearson.
- Konuk, P. 2010. *Hastane temizlik personelinin iş analizi yoluyla iş standartlarının belirlenmesi Ankara ilindeki hastanelerde bir alan araştırması*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köksal, A. 2010. *Türkiye’de Engelli İstihdamı Ve Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Maciag, K. G., Schuster, J. W., Collins, B. C, & Cooper, J. T. 2000. "Training adults with moderate and severe mental retardation in a vocational skill using a simultaneous prompting procedures", *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 35(3), 306-316.
- Mechling, L.C. & Ortega-Hurndon, F. 2007. "Computer-based video instruction to teach young adults with moderate intellectual disabilities to perform multiple step, job tasks in a generalized setting", *Education and Training in Developmental Disabilities*, 42(1), 24-37
- Mertler, C.A. 2006. *Action Research: Teachers As Researchers In The Classroom*. London: Sage publication.

- Meşhur, H.F. 2004. "Engellilerin çalışma yaşamına katılma gereği ve uygulanan istihdam politikalarının değerlendirilmesi", Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153-375.
- Mitchell, R.J. Schuster, J.W., & Collins, B.C. 2000. "Teaching vocational skills with a faded auditory prompting system", Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities, 35(4), 415-427.
- Özdemir, S. 2008. *Türkiye'de Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Meslek Edindirme Ve İstihdamlarına İlişkin Politikaların Değerlendirilmesine Yönelik Yönetici, İşveren Ve Veli Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarıkaya, T. 2004. *Trikotaj Endüstrisinde çalışan ortaöğretim mezunlarının mesleki yeterliklerinin belirlenmesi ve yeterliklere dayalı bir program modeli*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin, İ. 2009. Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Schuster, J.W., Gast, D.L., & Wolery, M. 1988. "The effectiveness of a constant time-delay procedure to teach chained responses to adolescents with mental retardation", Journal of Applied Behavior Analysis, 21(2), 169-178.
- Steed, S.E., & Lutzker, J.R. 1997. "Using Picture prompts to teach an adult with developmental disabilities to independently complete vocational tasks" Journal of Developmental and Physical Disabilities, 9(2), 117-133.
- Steed, S.E., & Lutzker, J.R. 1999. "A strategy to increase independent prevocational task completion in individuals with dual diagnosis" Behavior Modification, 23(1),152-168.
- Toplu, A. 2009. *Sosyal Dışlanma Perspektifinde Türkiye'de Özürlü İstihdamı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Topsakal, M. 2004. *Zihinsel özürlü çocuklara oto yıkama becerisinin öğretimine hata düzeltilmesi yapılarak gerçekleştirilen eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu . Erişim Tarihi: 03.12.2014.
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1017
- Wolery, M. 1991. "Teaching chained tasks in dyads: Acquisition of target and observational behaviors" The Journal of Special Education, 25(2), 198-220.

- Yalçın, B. 2007. Engelli Bireylerin İşgücü Piyasasına Katılım Sistemleri. Grundtvig 2 Öğrenme Ortaklığı Proje Raporu.
- Yılmaz, Z. 2004. "Çalışan özürümlerinin iş yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve bunları etkileyen etmenler" Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürümler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153-375.
- Yücesoy, Ş. 2006. "Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere fotokopi çekme becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği" Özel Eğitim Dergisi, 7(2), 29-45.

TÜBİTAK
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU

Proje Yürütücüsü:	FİDAN ÖZBEY
Proje No:	113K453
Proje Başlığı:	Zihin Engelli Öğrencilere Atölye Ve Gerçek İş Ortamında Tekstil-Paketleme İşinin Öğretim Sürecinin Betimlenmesi: Bir Eylem Araştırması
Proje Türü:	1002 - Hızlı Destek
Proje Süresi:	12
Araştırmacılar:	ATILLA CAVKAYTAR
Danışmanlar:	
Projenin Yürütüldüğü Kuruluş ve Adresi:	SAKARYA Ü. EĞİTİM F. ZİHİNSEL ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ B.
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri:	15/11/2013 - 15/11/2014
Onaylanan Bütçe:	20966.0
Harcanan Bütçe:	19039.2
Öz:	<p>Özet</p> <p>Bu araştırmada; zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere istihdam analizine dayalı mesleki becerilerin öğretim sürecinin betimlenmesi hedeflenmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır: a) Sakarya ili engellilere yönelik iş gücü piyasa analizi sonuçları nasıldır? b) Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde iş gücü piyasa analizine dayalı atölye açma süreci nasıl gerçekleşmektedir? c) Yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programının öğeleri nelerdir? d) Atölye ortamında zihinsel yetersizliğe sahip bireylere iş öğretimine yönelik bir mesleki öğretim süreci nasıl gerçekleştirilmektedir? e) Zihinsel yetersizliğe sahip bireylere atölye ortamında iş öğretimine yönelik yapılan mesleki öğretimin gerçek iş ortamında desteği ile genelleme süreci nasıldır? Bu araştırma, eylem araştırması olarak desenlenmiştir. Araştırmada gözlem, görüşme, günlük, saha notu, görsel ve işitsel dokümanlar, toplantı tutanakları ve süreç ürünleri veri toplama tekniklerini oluşturmaktadır.</p> <p>Bu araştırma ile ilk olarak Sakarya ili engellilere yönelik istihdam analizi sonuçları betimlenmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak; en yaygın sektör ?imalat? ve en yaygın alt sektör ise ?tekstil? olarak belirlenmiştir. Bu nedenle mesleki eğitim merkezinde bir tekstil-paketleme atölyesi açılmıştır. Bu atölyede uygulanmak üzere yeterliklere dayalı bir mesleki eğitim programı hazırlanmıştır. Bu program ile zihinsel yetersizliğe sahip üç öğrenciye erkek gömleği paketleme işi 2 aylık sürede öğretilmiştir. Erkek gömleği paketleme işi kapsamında a) düğmeleme ve marka takma; b) yaka basma ; c) yaka çemberi ve kelebek çember takma; d) katlama ve ütöleme; e) etiketleme ve jelatinleme olmak üzere toplam 5 beceri öğretilmiştir. Öğrencilerin tüm becerileri üç oturum ard arda % 100 düzeyinde bağımsız olarak yapabildiği gözlenmiştir. Atölye uygulaması sonrasında üç öğrenci gerçek iş ortamına, erkek gömleği üretim fabrikası paketleme bölümüne, yerleştirilmiş ve haftanın iki günü çalışarak 2 ay üretime katılmışlardır. 2 ay atölye eğitimi ve 2 ay fabrikada ?iş başı eğitimi? olmak üzere toplam 4 ay sonunda öğrenciler , tam bağımsız çalışabilir düzeye ulaşmışlardır. Ayrıca başlangıçta % 30 hata oranı ile ürünleri teslim ederken süreç sonunda bu oran % 4'e düşmüştür.</p>
Anahtar Kelimeler:	İş gücü piyasa analizi, iş başı eğitimi, mesleki eğitim, yeterliklere dayalı mesleki eğitim programı
Fikri Ürün Bildirim Formu Sunuldu Mu?:	Hayır